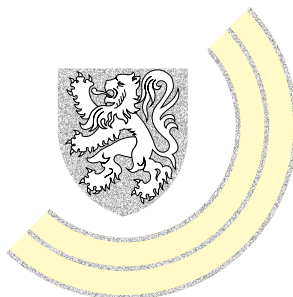


VLAAMS PARLEMENT



Zitting 1998-1999

14 januari 1999

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Vraag om uitleg van de heer Karel De Gucht tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de doorlichting van de scholen van het secundair onderwijs

Vraag om uitleg van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de evaluatie van de doorlichting van het basis- en secundair onderwijs

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de uitbouw van het schoolmaatschappelijk werk

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over wijzigingen aan de regelgeving inzake outplacement van leerkrachten

Interpellatie van de heer Kris Van Dijck tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over mogelijke sluitingen van ziekenhuisscholen ten gevolge van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Interpellatie van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over geweld op school

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Donderdag 14 januari 1999

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.22 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Karel De Gucht tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de doorlichting van de scholen van het secundair onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Gucht tot de heer Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de doorlichting van de scholen van het secundair onderwijs.

De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Karel De Gucht : Mijnheer de minister, de VLD heeft een aantal vragen bij het systeem van de doorlichting voor de scholen van het secundair onderwijs. In de eerste plaats wil ik er toch op wijzen dat we het een goed idee vinden dat men de traditionele inspectie verving door een systeem van doorlichting. Vroeger gebeurde er eigenlijk geen echte doorlichting van scholen als een volledig functionerend systeem. Mijns inziens heeft men dan ook terecht de werkwijze van de bedrijfs wereld en van de overheidsdiensten overgenomen om op een bepaald ogenblik een algemene audit uit te voeren van een school. Het gaat dan over het functioneren van die school, over de opzet van de school, de congruentie tussen wat men wil bereiken en de middelen die men daarvoor ter beschikking stelt. Dit is een zeer moderne managementtechniek. Dit vinden we uiteraard een zeer goede werkwijze. Wat het idee betreft, hebben we dus zeker geen kritiek.

Toch heb ik, zoals gezegd, ook een aantal vragen. Hoe komt het eigenlijk dat men, om die doorlichtingen te begeleiden, op een nogal abrupte manier

een breuk creëert met degenen die binnen de pedagogische inspectie actief zijn ? Ik zal misschien eerst uitleggen wat er precies is gebeurd. Men heeft equipes opgesteld om die doorlichtingen uit te voeren. Men heeft ook twee coaches aangesteld om die equipes te begeleiden. Het gaat dan om twee personeelsleden van de cel navorming van de diensten van de secretaris-generaal.

Daarbij rijst dan uiteraard de volgende vraag. Op basis van welke criteria heeft men die twee coaches van die voorlichtingsteams geselecteerd ? Ik heb de indruk dat als men het curriculum vitae van die coaches bekijkt, er niet onmiddellijk een duidelijke of directe binding is met de toch wel cruciale rol die ze in dat doorlichtingsproces zouden moeten spelen. Met andere woorden, op welke manier heeft men het functieprofiel van die coaches vastgesteld ? Bestaat er daaromtrent een document ? Op welke manier is er dan een overeenkomst tussen het profiel en degenen die uiteindelijk werden aangesteld ? Hebben die mensen veldervaring ? Hebben ze ooit in het onderwijs gestaan ? Hebben ze ooit in het management van een school gestaan ?

Ik heb de indruk dat dit niet het geval is. Waarom heeft men niet geopteerd voor leden van het inspectiekorps met voldoende praktische ervaring of eventueel een detachering van directies of pedagogische adviseurs die inderdaad veldervaring hebben ? De directies zowel als de pedagogische adviseurs zijn immers mensen die op een bepaald ogenblik ook leservaring hebben gehad.

Bovendien denk ik dat er ook een juridisch probleem is. Hoe kan het eigenlijk dat personen die niet behoren tot de gemeenschapsinspectie, en ook niet verbonden zijn aan de verificatiediensten, toch alle interne doorlichtingen kunnen bijwonen en eigenlijk over alle informatie beschikken in dit verband ? U zult misschien opwerpen dat dit ingaat

De Gucht

tegen de traditionele benadering van de VLD dat men netoverschrijdend moet werken. De vraag is echter de volgende. Als men in dit verband inderdaad netoverschrijdend werkt, in hoeverre moet dat dan niet in beide richtingen gebeuren? In dit specifieke geval heb ik echt wel de indruk dat dit niet volledig juist is.

Terzake heb ik ook nog een tweede opmerking. Als men dat doet, is het dan ook niet aangewezen dat daarvoor het noodzakelijke decretale kader wordt gecreëerd? Ik heb immers de indruk dat wat nu is gebeurd, voor een deel haaks staat op het decretale kader, dat nog altijd het statuut is van de gemeenschapsinspectie.

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Mijnheer De Gucht, u hebt enkele belangrijke vragen gesteld over de nieuwe aanpak in de wijze van doorlichting van scholen in het secundair onderwijs. Om op deze vragen – en zeker op de eerste vraag – te kunnen antwoorden, dient het breder kader te worden geschetst waarbinnen de doorlichtingen worden gesitueerd. De heer De Gucht heeft dit ook zelf gedaan.

Sedert 1991 benadert de onderwijsinspectie de kwaliteit van het onderwijs inderdaad veel meer vanuit de scholen als waarborg voor goed onderwijs. Het is dus in elk geval de zorg om de kwaliteit die in deze primeert. Vanuit die benadering is een volwaardige doorlichting van scholen als prioritaire werkvorm gekozen.

Die benadering is overigens al lang niet meer uniek. Ook in andere Europese landen – Engeland, Schotland, Nederland en Frankrijk – zien we trends waarbij kwaliteitsbewaking veel meer vanuit een dergelijk breed concept wordt benaderd. Toch mag hier uitdrukkelijk worden gewezen op de voortrekkersrol die de Vlaamse onderwijsinspectie ten aanzien van buitenlandse korpsen heeft gespeeld.

Die benadering heeft uiteraard ook tot gevolg dat men nieuwe instrumenten moest ontwikkelen om deze doorlichting valide, objectief en dienstbaar te kunnen uitvoeren. In een eerste periode werd daarom geopteerd voor een instrument waarbij zeven aandachtsgebieden op systematische wijze werden onderzocht. De inspectie zowel als de scho-

len stelden vast dat deze benadering zou kunnen worden versterkt indien in veel sterkere mate onderlinge verbanden zouden kunnen worden gelegd en aangetoond.

Dit leidde tot de ontwikkeling van een doorlichtingsinstrument dat gebaseerd is op een wetenschappelijk erkend ordeningsmodel, het zogenaamde CIPO-model. Dit model ordent gegevens op basis van een indeling in context, input, proces en output. De inspectie voor het secundair onderwijs ontwikkelde dit CIPO-doorlichtingsinstrument in samenwerking met de dienst voor Onderwijsontwikkeling. Die ontwikkeling impliceert het genuanceerd uitwerken van indicatoren, variabelen en beschrijvingen, aan de hand waarvan de feitelijke informatie-, registratie- en beoordelingsprocessen tijdens de doorlichting worden uitgevoerd.

In februari van vorig jaar werd het aldus ontworpen instrument voorgelegd aan een panel van academici uit de verschillende Vlaamse universiteiten. Bij de bespreking met deze externe deskundigen werd de vraag gesteld hoe dit instrument op een optimale en onmiddellijke wijze kan worden geïmplementeerd. Er werd geopteerd voor een formule waarbij de doorlichtingsteams tijdens het eerste werkjaar met dit nieuwe instrument worden begeleid door een zogenaamde coach.

Wat het functieprofiel van de coaches betreft, verwijs ik naar een tekst die ik u ter beschikking stel. De coaching gaat uit van verschillende elementen. Er is een opdrachtsomschrijving en het statuut van de werknemer wordt aangegeven. Het belangrijkste is echter het profiel van de coach. Daarbij spelen drie elementen een rol: kennis, vaardigheden en specifieke attitudes. De concrete taakomschrijving werd afgesproken met de betrokkenen. Daarbij is uitdrukkelijk gesteld dat ze in geen enkel opzicht optreden als deelnemers aan de doorlichting zelf. Ze hebben een begeleidende taak ten aanzien van de inspectieteams die er in eerste instantie in bestaat de knelpunten te inventariseren. In een tweede fase, vanaf januari 1999, zal in samenwerking en in overleg met de inspectieleden worden gezocht naar oplossingen voor die knelpunten.

Bij het zoeken naar een structurele oplossing voor de recruiteringsproblemen, is vrij snel gebleken dat binnen het departement ook een contractuele betrekking moest worden open verklaard ter ondersteuning van de cel nascholing. Deze behoefte en de behoefte aan een coach werden daarom gebundeld. Er werd onderzocht of de coaching-

Baldewijns

opdracht niet tijdelijk kon worden opgenomen in het takenpakket van de cel nascholing. Zowel deze aanpak als de beoordeling van de bekwaamheid voor de opdracht van de huidige medewerkers van de cel nascholing, werd kritisch onderzocht door de inspecteur-generaal secundair onderwijs en de twee inspecteurs-coördinatoren in overleg met het departement.

De betrokken coaches hebben in de voorbije jaren wel degelijk een rijke ervaring opgebouwd met het onderwijsveld. Als centrale figuren bij de ontwikkeling van het nascholingsbeleid op initiatief van de Vlaamse regering, zijn ze verplicht in voortdurende voeling te blijven met het veld. Ze hebben bovendien een volwaardige academische vorming, inclusief aggregaatsopleiding. Beide coaches hebben ook ervaring als leerkracht, wat als bijkomende waarborg kan gelden. Het meest doorslaggevend bij hun aanduiding tot coaches is evenwel hun ervaring in de ontwikkeling en implementatie van evaluatie-instrumenten. Ze kunnen terzake geloofsbrieven, waaronder publicaties, conferenties en veldervaringen voorleggen, waaruit hun bekwaamheid voldoende blijkt. Ik wil eraan herinneren dat deze coaches niet zelf betrokken zijn bij de doorlichting. Ze begeleiden het handelen van de inspectieleden. Het spreekt voor zich dat de keuze voor leden van het inspectiekorps per definitie een verkeerde keuze zou zijn. De vraag komt immers vanuit het korps zelf. Het korps heeft in de gezamenlijke werkgroep van inspectie en DVO, op actieve wijze bijgedragen tot het ontwikkelen van het instrument en heeft uitdrukkelijk bij de afsluiting van de ontwikkelingsfase – tijdens de bespreking met de wetenschappelijke experts – de vraag naar implementatiebegeleiding gesteld. Het zou van een weinig innoverende aanpak getuigen hiervoor werkende inspecteurs aan te duiden, gezien de overbelasting waarmee ze vandaag reeds worden geconfronteerd. Bovendien zouden deze inspectieleden dan deels als rechter, als coach en partij, en als instrumentontwikkelaar optreden. Ook het inschakelen van gepensioneerdere inspecteurs die noch wetenschappelijk noch feitelijk de jongste evolutie op actieve wijze hebben gevolgd, biedt geen oplossing.

Ik wijs erop dat de coaches op geen enkele wijze mee beslissen tijdens doorlichtingen : ze kijken naar de werkwijze van de inspecteurs, expliciet vanuit het oogpunt van instrumentevaluatie. De coaches beoordelen niet de inspectie, wel de bruikbaarheid van het doorlichtingsinstrument.

De coaches kunnen onder geen beding worden beschouwd als doorlichters. Ze hebben een taak ten aanzien van de inspectie, maar ze hebben geen enkele bevoegdheid ten aanzien van de school. De scholen worden hierover bij voorbaat geïnformeerd. Een model van standaardbrief stel ik u eveneens ter beschikking. Daarin wordt uitdrukkelijk gewezen op de deontologie die van deze coaches wordt verwacht. Scholen kunnen te allen tijde hun bezwaren maken. Er mag op worden gewezen dat sedert september nog geen enkele school daarover contact heeft genomen met de inspecteur-generaal, noch schriftelijk, noch telefonisch. Ook aan de coaches zelf vraagt de inspecteur-generaal regelmatig uitdrukkelijk om feedback.

In de marge van deze discussie mag ook worden gewezen op het feit dat de bevindingen van een doorlichting krachtens het principe van openbaarheid van bestuur toegankelijk zijn voor alle geïnteresseerden. Ik zie dan ook geen enkele tegenstrijdigheid met artikel 24 van de grondwet. De vrijheid van onderwijs lijkt me op geen enkel moment geschonden. Er worden voldoende waarborgen geboden voor een correct optreden van de coaches.

Als conclusie stel ik dat de inspectie voor het secundair onderwijs bijzondere inspanningen levert om haar eigen professionaliteit te verhogen. Ze kan daarbij rekenen op effectieve samenwerking en medewerking met het departement. Deze aanpak zal zowel de scholen als de onderwijsgebruikers en de overheid ten goede komen.

De voorzitter : De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Karel De Gucht : Het antwoord van de minister is verhelderend. Ik heb toch nog een suggestie. Is het niet aangewezen om het decreet op de inspectie te herzien ? Men slaat nu duidelijk een andere richting in, en dat is goed. Enerzijds is er de individuele inspectie van een leerkracht. Anderzijds kijkt men naar de school als onderwijsverstrekker met alle complexe relaties. Volgens mij moet het decreet in de volgende zittingsperiode worden herbekeken.

Kunnen we op een bepaald ogenblik de resultaten krijgen van de doorlichting ? Misschien kan dat een heleboel misverstanden en vooroordelen over de netten heen uit de wereld helpen.

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Ik dank de heer De Gucht voor zijn suggesties. Het is echter voorbarig om vandaag al te stellen dat het decreet moet worden aangepast. We zullen uiteraard de huidige werkwijze moeten evalueren.

Niettegenstaande het vergevorderde tijdstip van deze regeringsperiode willen we toch nog een inspanning doen om een verslag te bezorgen van de stand van zaken. Het heeft te maken met de kwaliteitszorg. Het zal geenszins een poging zijn om te komen tot een ranking tussen scholen. We zullen een verslag laten opmaken over de stand van de doorlichtingsprocedures.

De heer Karel De Gucht : Als ik goed ben ingelicht, is een van de eerste resultaten van uw doorlichting wel dat kwaliteit

bijzonder weinig te maken heeft met het behoren tot een bepaald net. Politiek is dit een zeer belangrijke vaststelling.

Minister Eddy Baldewijns : Het heeft in zeer grote mate te maken met de input zelf. Het zou daarom goed zijn dat we trachten hierover nog een verslag af te leveren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de evaluatie van de doorlichting van het basis- en secundair onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Verwimp-Sillis tot de heer Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de evaluatie van de doorlichting van het basis- en secundair onderwijs.

Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ik wil eerst en vooral stellen dat mijn fractie en ik akkoord gaan met de heer De Gucht en met de minister in verband met het principe van de kwaliteitsbewaking van het onderwijs door de overheid. Op dat vlak leven we in de beste van alle werelden, tenminste in theorie en op papier.

Voor mijn vraag wil ik ingaan op voorbeelden uit de praktijk. Een doorlichting eindigt met een doorlichtingsverslag. Ik wil een paar zinnen citeren uit een doorlichtingsverslag van een school : 'Goede teamvorming waardoor alles met elkaar kan worden besproken. Open sfeer en positief klimaat, ook voor nieuwkomers. Goede verstandhouding met de ouders. Er wordt rekening gehouden met elke leerling en ook met het verwerven van attitudes. Het nastreven van het welbevinden van de leerling, ook na het falen in een andere school. De directeur stelt zich professioneel op, is begaan met vernieuwing, spoort zijn team aan tot bijscholing, gaat heel gewoon met het team om.' Ik vond dit mooi klinken. De evaluatie van de school was echter 'negatief, dat positief wordt op voorwaarde dat...'

Een doorlichtingsverslag bevat de zin : 'De speelplaats is kaal, nodigt niet uit tot spelen.' Een doorlichtingsverslag bevat heel wat bladzijden en ik geef toe dat ik er maar een klein zinnetje uit citeer. Alleen is het zo dat op die school een kinesist-leerkracht zeer intensief bezig is met speelplaatswerking. Het kan juist zijn dat de speelplaats kaal oogt, maar op die speelplaats van een plattelandsschooltje met 150 leerlingen bevinden zich meer dan twintig vaste spelelementen. Gedurende de speeltijd is er speelpleinwerking. Die blijkt zo goed te zijn dat omstreeks de tijd van de doorlichting de school een prijs kreeg voor haar speelpleinwerking. U begrijpt dat de leerkracht die zich daarvoor inzet, moeite heeft met dat ene zinnetje, dat wordt geformuleerd door drie mensen die drie dagen op die school waren en dat blijkbaar niet hebben gemerkt.

Het verslag is anoniem. Dat levert relatief weinig problemen op voor de teams van de school. Er worden geen namen genoemd. Dit wordt natuurlijk moeilijk indien er kritiek komt op functies die in de school uniek zijn, zoals de directeur. De directeur wordt dan wel vernoemd en is zo verplicht om op verschillende niveaus – voor de inrichtende macht, de ouders, de leerkrachten, het personeel – zichzelf te beschuldigen van slecht beheer. Waar in de privé-sector gebeurt zoiets ? Vroeger waren er openbare biechten in kloosters en communistische systemen. Dit is echter compleet uit de tijd. (*Opmerkingen van de heer Kris Van Dijk*)

Uit het antwoord van de minister op de vorige vraag heb ik vernomen dat dit verslag voor iedereen toegankelijk is. De unieke ambten in de school worden er wel in vermeld. Dit is niet meer anoniem.

Verwimp-Sillis

Het team wil vaak reageren op dergelijke school-doorlichtingen. De inrichtende macht verbiedt dit echter moreel. Er is vrijheid voor alles en nog wat, maar inrichtende machten kunnen de leerkrachten onder druk zetten.

Stel dat er een zwak punt is in de evaluatie, bijvoorbeeld 'het weinig doorzichtig zijn van de relatie tussen de doelen en de evaluatie'. Het team is bereid om daaraan te werken. Hoe? De begeleidende inspectie van dienst begreep dit niet. Ze kende de school en had daar moeite mee. Er werd contact opgenomen met de doorlichtingsinspectie, die daarvoor echter geen tijd had. Toch moet de evaluatie de volgende keer beter zijn, want het zwaard van de intrekking van de subsidies hangt de school boven het hoofd.

Bij volwassen mensen onder elkaar krijgt men dan soms zeer eigenaardige situaties. De directeur raadt bijvoorbeeld een boek aan over kinderpsychologie en pedagogie. Sommige leraren lezen het, anderen niet. In het verslag staat dan: 'onvoldoende gebruik maken van aangeraden naslagwerken.' De inspectie is bereid om een remedie te geven. Alle leraren moeten een deel van het boek lezen en aan elkaar doorvertellen, om zo de eigen professionaliteit te verhogen. Dit gebeurt in de beruchte school zelden of nooit. Wat gebeurt er? Het boek dat door de directeur wordt aangeraden, telt 130 bladzijden. Er zijn 34 personeelsleden. Er ligt een lijst in het orderboek, waarop wordt aangegeven wie welke bladzijde leest en doorvertelt aan zijn collega's. *(Opmerkingen van de heer Kris Van Dijck)*

Mijnheer Van Dijck, ik had u gewaarschuwd dat het een uit het leven gegrepen voorbeeld was. Als u het niet aankunt, dan mag u even naar buiten gaan. *(Gelach)*

Vroeger, toen alle leerkrachten nog kindvrij waren, praatten de leraren veel met elkaar over de leerlingen, niet alleen over voetbal en auto's. Die spontane gesprekken worden nu genoteerd en onderkend door de mensen die ze hebben gevoerd. Hetzelfde geldt voor elk gesprek tussen leerkrachten en directie. U beseft dat op die manier heel wat spontaneïteit en, veel erger nog, inzet wegvalt. De inzet van de leerkrachten voor schoolse, bijschoolse en buitenschoolse activiteiten is weggefallen. Die inzet is zeer vaak bevroren. Dat kan toch niet de bedoeling zijn van de kwaliteitsbewaking. Ik heb de indruk dat bij de doorlichtingen te weinig speling overblijft voor de

autonomie van de school. Met alle respect, maar ik vraag me af of de doorlichtingsteams wel beseffen wat ze kunnen aanrichten in een school. Mijnheer de minister, hoe gaat u als eindverantwoordelijke om met mensen die achterblijven na een doorlichting?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, dit is misschien al aan bod gekomen, maar naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen zei ik al dat het noodzakelijk is om het inspectiesysteem te evalueren. De doelstellingen zijn goed en de methode houdt zeker heel wat mogelijkheden in. Bovendien biedt de huidige inspectie meer waarborgen voor kwaliteitsbewaking, aangezien de zaken in de algemeenheid van de school worden bekeken. De organisatie en structuur garanderen evenwel nog niet altijd de vooropgestelde resultaten. Daaraan moet op de een of andere manier worden verholpen.

De voorzitter : Mijnheer Sannen, dit punt is inderdaad al grotendeels aan bod gekomen.

Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Mijnheer de voorzitter, we hadden het daarnet over de positie van de coaches bij de doorlichtingsteams. Een van hun fundamentele opdrachten is juist om het proces te begeleiden, na te gaan wat eventueel kan worden bijgestuurd en daar de nodige bezinning over te leveren. Mijnheer Sannen, over de doorlichtingen die tot nog toe werden uitgevoerd, zal ik in de mate van het mogelijke verslag uitbrengen.

Mevrouw Verwimp, ik vraag u om geen redeneerfouten te maken. Ik heb me al vaak afgezet tegen de klaagtoon waarmee wordt gezegd dat de inzet van het personeel in het onderwijs vermindert. U moet zelf weten of u die toon al dan niet aanhoudt. We kunnen dit probleem hoe dan ook niet linken aan de doorlichtingen zelf. Er is immers geen rechtstreeks verband. Intellectueel zou het niet eerlijk zijn te zeggen dat de doorlichtingen een lagere inzet veroorzaken. Misschien spelen een aantal factoren in bepaalde omstandigheden een rol, maar zeker niet deze.

Laten we ervan uitgaan dat we hier te maken hebben met een nieuw proces. Iedereen is wel eens terughoudend ten opzichte van nieuwe uitdagingen. Dat is ook in de scholen het geval, waar een doorlichting soms met enige aarzeling wordt ondergaan. Over dit punt ben ik het dan ook met u

Baldewijns

eens, mevrouw Verwimp. Maar vond u het oude systeem dan beter? Vroeger stapte een inspecteur af en toe eens een klas binnen, soms enkel om te kijken of de agenda in orde was of om zijn stem te verheffen zonder veel inhoudelijke argumenten te geven. Was dat beter dan een doorlichting in teamverband? Alle aspecten van de school moeten worden bekeken. Er moet een volledig beeld worden gecreëerd.

We moeten ons hoeden voor een bijna zin-per-zin-analyse van bepaalde verslagen. Mevrouw Verwimp heeft enkele belangrijke zinnen uitgediept die tekenend kunnen zijn voor een bepaalde situatie. We kunnen uit talrijke verslagen hier en daar een zin pikken die we vervolgens op de een of andere manier interpreteren. Dat zou wel eens tot pijnlijke en komische situaties kunnen leiden voor de kinderen. We moeten de zaak dan ook binnen de normale klijtlijnen houden.

Mijnheer de voorzitter, zodra we rond zijn met een verslag, kunnen de commissieleden er kennis van nemen. Uiteraard proberen we de verslagen in leesbare taal op te stellen. Dat betekent natuurlijk niet dat we geen oog hoeven te hebben voor de privacy. De privacy wordt dus wel degelijk nageleefd. Mevrouw Verwimp, de privacy komt inderdaad in het gedrang wanneer iemands functie zo eenduidig is dat men achter zijn naam kan komen. Dit is enigszins eigen aan evaluaties en doorlichtingen. Het onderwijs vormt hierop zeker geen uitzondering. Ook de administratie en talrijke privé-bedrijven worden doorgelicht. We proberen daaruit de nodige lessen te trekken voor een betere werking in de toekomst.

Ik verwijs naar een belangrijk advies dat werd aangehaald in de doorlichting. Ik zal er even uit citeren omdat het een aantal zaken verduidelijkt.

Een advies over de doorlichting van een school dat luidt: 'Negatief, dat positief wordt op voorwaarde dat', zou, indien het enkel zo wordt geformuleerd, kunnen overkomen als niet erg gefundeerd. Er wordt echter ook altijd duidelijk – soms te duidelijk, zoals u exemplarisch aanhaalde – omschreven welke materies moeten worden verbeterd en zelfs binnen welke termijn die verbeteringen moeten worden gerealiseerd.

Deze verbeterpunten worden op het einde van de doorlichting in een gesprek met de directie en het schoolbestuur of de inrichtende macht ter sprake gebracht. Ze kunnen dus geen verrassingen bevat-

ten. De schoolverantwoordelijken kunnen dan de vragen stellen die nodig zijn om de zwakke punten beter te kunnen aanpakken. Het behoort echter niet tot de bevoegdheid van de inspectie om maatregelen uit te werken en de verbetering te coachen. Het parlement heeft de organisatie immers anders geregeld.

De verantwoordelijkheid en de bevoegdheid om concreet aan de verbetering te werken, ligt volledig bij het schoolbestuur en/of de inrichtende macht, die een beroep kan doen op deskundigen. Die deskundigen zijn zeker niet te vinden bij de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. De pedagogische begeleidingsdienst, waarvan er één voor elk onderwijsnet werd opgericht, is wel een voor de hand liggende dienst. We mogen geen verkeerde termen gebruiken. De begeleidende inspectie als dusdanig bestaat niet meer. Dat is een verkeerde term, die best achterwege wordt gelaten. De aspecten begeleiding en inspectie moeten goed worden onderscheiden.

Nadat de periode is afgelopen waarin de school aan de verbeterpunten moet werken, wordt opnieuw een opvolgingscontrole uitgevoerd door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Deze opvolgingscontrole heeft alleen betrekking op de verbeterpunten. Het is evenwel niet ongewoon dat voor sommige materies de periode om de verbetering te verwezenlijken wordt verlengd. Er kunnen immers contextfactoren in het spel zijn waardoor de inrichtende macht of het schoolbestuur de vooropgestelde doelstelling onmogelijk binnen de gestelde termijn kan bereiken. Dit gaat uiteraard gepaard met bijkomende informatie over wat juist moet worden verbeterd.

Mijnheer de voorzitter, het zou dan ook niet correct zijn te beweren dat de scholen aan hun lot worden overgelaten na een 'negatief advies dat positief wordt op voorwaarde dat'. Ik herhaal dat door het decreet op de inspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten, de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap geen enkele bevoegdheid heeft inzake het uitwerken van begeleidende maatregelen.

De situatie is heel wat minder moeilijk – zelfs praktisch onbestaande – voor de scholen in het onderwijs voor sociale promotie, bij de academies in het deeltijds kunstonderwijs en in de CLB's – de vroegere PMS-centra – waar de doorlichting op een gefaseerde manier gebeurt en waarin de opvolging structureel is ingewerkt.

Baldewijns

De gesuggereerde evaluatie wordt in feite permanent uitgevoerd omdat elk schooljaar de methodiek van de doorlichtingen wordt aangepast aan de ervaringen op het onderwijsveld. Al bij al wordt er dus op het gebied van de kwaliteitszorg in het onderwijs een belangrijke stap gezet.

De voorzitter : Mevrouw Verwimp heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Ik dank de minister voor zijn vrij omstandig antwoord. De factor die op de voorgrond komt, is het menselijk aspect. De leerkrachten worden beoordeeld door mensen. In hoeverre wordt daar rekening mee gehouden ? Een systeem dat op poten wordt gezet, moet zijn efficiëntie bewijzen. Mijnheer de minister, in hoeverre hebt u daar zicht op ? In welke mate is dat een factor die eventueel kan meespelen ? Een ploeg volwassen mensen die zich jaar en dag inzetten voor de kinderen, krijgt een koude douche. Wordt er voldoende aandacht besteed aan het menselijk aspect ?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, daar hebt u de begeleiding geplaatst naast de inspectie en de doorlichting. Het zou interessant zijn te weten welke effecten die begeleiding hebben. Niet alleen de leerlingen worden geacht goede punten te halen, maar ook de leerkrachten en de begeleiders. Sommige begeleiders leggen hun leerkrachten de methode op die ze moeten toepassen, omdat ze zich op die manier verzekeren van een goede evaluatie van de inspectie.

Men durft zelden af te wijken van betreden paden en ruimte over te laten aan de leerkrachten. De begeleiders willen dikwijls een bepaald stramien opleggen zodat er goed wordt gescoord bij de inspectie. Dat is nefast voor de rijkdom van het onderwijs.

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Mijnheer de voorzitter, ik ga in ruime mate akkoord met de randbemerkingen van de heer Sannen. Men moet echter durven toegeven dat er nu een belangrijke stap voorwaarts wordt gezet. Uiteraard zal men steeds de kwaliteit van de inspectie moeten verbeteren. Op verschillende tijdstippen krijgen de inspecteurs zelf trouwens de nodige bijscholing.

Het gaat om een nieuwe aanpak waaraan men zal moeten wennen. De verschillende partners zullen de noodzakelijke openheid aan de dag moeten leggen. Dit vereist het vertrouwen in het goede verloop van het proces. Er zal een bepaalde referteperiode verlopen om dat vertrouwen op te bouwen. We moeten daar samen aan werken.

Het is een goede zaak dat we de begeleiding gescheiden houden. Zo zijn er 84 mensen werkzaam voor het vrij gesubsidieerd onderwijs en voor de beide andere netten telkens 40. Daarbij moet men nog de gedetacheerden rekenen die betrokken worden bij bepaalde opdrachten. In Vlaanderen worden er dus wel degelijk grote inspanningen geleverd.

Mevrouw Verwimp, inzake het menselijk aspect ben ik van oordeel dat de situatie geleidelijk zal verbeteren. Het heeft te maken met het vertrouwen in het doorlichtingsproces zelf. Ook binnen de administratie heeft zich hetzelfde voorgedaan. De eerste evaluatie bracht bijna een revolutie teweeg. Iedereen voelde zich ongemakkelijk. Na enkele jaren stellen we vast dat er een behoefte is om te evalueren en na te denken over de manier van werken. Ik ondersteun de suggestie van de heer Van Dijck om ook schouderklopjes uit te delen. Men mag niet enkel de foute zaken benadrukken, maar men dient ook de positieve elementen aan te halen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de uitbouw van het schoolmaatschappelijk werk

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Dijck tot de heer Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de uitbouw van het schoolmaatschappelijk werk.

De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de minister had de vorige vraag niet beter kunnen besluiten om deze in te leiden.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Is het al gedaan ? *(Gelach)*

De heer Kris Van Dijk : Mevrouw Verwimp, ik heb wel degelijk gezegd 'om deze in te leiden'.

Mijnheer de minister, bij de bespreking van het decreet op de CLB's en bij de begrotingsbespreking van 1999 heb ik het voorliggende probleem al ingeleid. De bekommernis waarover ik het wil hebben is al vaak aan de orde is geweest en zal ook worden aangekaart door mevrouw Vanderpoorten. Ik wens het te hebben over de opdracht, de mission statement van het onderwijs.

Het vroegere en het huidige geëvolueerde onderwijs werd dikwijls bekeken vanuit het perspectief dat men in eerste instantie kennis dient over te dragen. Ik wil er geen misverstand over laten bestaan dat dit ook de basisopdracht moet blijven. Onze maatschappij is echter dermate geëvolueerd dat ik toch een aantal bemerkingen wens te maken. Vervullen we binnen die context deze basisopdracht nog in voldoende mate? Moet de opdracht niet worden uitgebreid? Ik zou het misschien zelf anders hebben gewild.

Via deze vraag om uitleg wens ik aantal suggesties te doen. We kunnen er niet onderuit dat de maatschappelijke evolutie voor een deel terug te vinden is in het onderwijs. De zaken die ik nu formuleer, zijn misschien teveel in een zwart-witverhouding geplaatst terwijl er een grote grijszone bestaat. Vroeger was orde en tucht in veel grotere mate aanwezig. Nu kunnen we ons zelfs afvragen of dat nog bestaat.

De vorige minister van Onderwijs zei dat 'het onderwijs een opdracht heeft. Het opvoeden van kinderen is in eerste instantie nog de opdracht van de ouders'. Naar aanleiding van een vraag van mevrouw De Schamphelaere zei hij toen ook dat hij niet wenste te bepalen hoe de ouders hun kinderen moesten opvoeden, maar wel dat ze dat moesten doen.

In deze snel evoluerende maatschappij hebben steeds meer mensen daar problemen mee. Sociale waarden en normen kunnen en durven vervagen. Zo zijn er bijvoorbeeld in die mate rellen in scholen, dat men van een escalatie kan spreken. Het gaat steeds om jongeren die zich niet thuisvoelen in het onderwijssysteem. Zich thuisvoelen in iets is zeer belangrijk. Ik spreek een beetje uit de ervaring die ik zelf in scholen heb opgedaan. Wanneer een jongere zich niet goed voelt in de school, kan men het leerproces vergeten. Ik stel vast de Vlaamse overheid haar bekommernis hierover in tal van beleidsbrieven uitspreekt, ook in de welzijnssector, via de OCMW's en dergelijke. Ik stel echter ook

vast dat alle jongeren, gezien de in Vlaanderen bestaande leerplicht, eigenlijk deel uitmaken van ons onderwijs.

Ik stel deze vraag naar de uitbouw van schoolmaatschappelijk werk op deze manier omdat ik onlangs geconfronteerd werd met een aantal scholen die op eigen initiatief reeds een aantal stimulansen hebben gegeven. Ze hebben een maatschappelijk werker in hun school aangeworven. Deze persoon is aangeworven als studiemeester met de wedde van studiemeester, maar vangt voor een stuk het werk op om jongeren mee te begeleiden. Dit gebeurt in samenspraak met ouders, leerkrachten, enzovoort. We weten dat een school een orgaan is met tal van participanten. De leerlingen staan voorop, maar ook de ouders, de leerkrachten, de inrichtende macht en de lokale gemeenschap zijn hierbij betrokken.

In hoeverre bestaat in het Vlaams onderwijslandschap de mogelijkheid om ervoor te zorgen dat schoolmaatschappelijk werk mogelijk is? Dit is mijn concrete vraag. Wij hebben regionaal werkende centra voor leerlingenbegeleiding. In hoeverre zijn er echter mogelijkheden geïncorporeerd in de school? In hoeverre wordt dit reeds gedaan? Ik ga er dan van uit dat dit meestal gebeurt op eigen initiatief van de scholen of van de inrichtende macht. Zij proberen op een aantal maatschappelijke evoluties antwoorden te geven.

Ik ben er tevens van overtuigd, mijnheer de minister, dat ook leerkrachten, uitgaand van wat hun opleiding om les te geven was en is, niet altijd zijn gevormd om met zulke aspecten om te gaan. Ik neem hen dat niet kwalijk. Integendeel, het is hun opdracht niet. We hebben echter in Vlaanderen wel mensen die daarvoor geschoold zijn en die de nodige kennis hebben om deze zaken te sturen en om daarrond initiatieven te nemen. Ik heb de volgende vergelijking reeds gemaakt bij de bespreking van het decreet over de COB's. Beeld u eens een bedrijf in van 1.000 arbeidsplaatsen waar geen sociale dienst is. Dat bestaat niet.

Onze scholen boeren zo verder. Ik druk mij hier negatief uit. Janneke zit daar bij wijze van spreken naast Mieke, ieder met zijn eigen achtergrond. Die leerkracht staat ervoor. Er zijn tal van leerkrachten die proberen op een quasi idealistische wijze met hun leerlingen om te gaan. Desalniettemin mis ik dat aspect in tal van scholen. De voorbeelden die ik heb gegeven, gaan dan nog over landelijke gemeenten. We weten allemaal, zonder hier in doemdenken te vervallen, dat zich in stedelijke

Van Dijk

centra allerlei problemen stellen, ook wat geweld in scholen betreft.

In ieder geval vind ik dat wij de kansen moeten bieden om jongeren op een fatsoenlijke wijze op te vangen. Hierbij moeten wij blijvend indachtig zijn dat het leren het belangrijkste aspect is. Om daarvoor de randvoorwaarden te creëren, mogen wij van onze scholen iets meer verlangen. Wij moeten de scholen daartoe echter de nodige middelen en kansen geven. Daarom stel ik dus zeer concrete vragen. In hoeverre is er een kijk op de activiteiten van maatschappelijk werkers binnen de scholen? Ik weet dat er dergelijke scholen zijn, maar daar gebeurt dit onder het mom van de functie van studiemeester. In hoeverre moet dit verder worden uitgebouwd? Ik geloof namelijk dat schoolmaatschappelijke werkers een basisvoorwaarde zijn om aan een aantal tekortkomingen op dit moment te voldoen.

De voorzitter : De heer Swinnen heeft het woord.

De heer René Swinnen : Mijnheer de voorzitter, de bekommernis van de heer Van Dijk is de bekommernis van iedereen. Het discussievlak maatschappij versus school is een reëel probleem, alsook de invulling ervan via opbouwwerk. Ik denk dat dit zeer belangrijk is en dat er inderdaad iets moet gebeuren. Ik kan echter niet geheel akkoord gaan met het eenvoudige voorstel van de heer Van Dijk om de scholen meer middelen te geven zodat zij het probleem kunnen oplossen. Ik geloof dat heel veel scholen, zeker in de responsabilisering die de laatste jaren is ingezet, de mogelijkheid hebben om van hun middelen gebruik te maken om dergelijke problemen op een gestructureerde, oordeelkundige wijze aan te pakken.

Naar aanleiding van het geweld heb ik ons document nogmaals bovengehaald. Eigenlijk stel ik mij de vraag of men binnen de scholen de problematiek wil onderkennen. Ik zeg niet dat men ze niet onderkent. Men moet ze echter ook willen erkennen en de nodige georganiseerde, gestructureerde en gestoffeerde acties opzetten. Ik ga akkoord met de heer Van Dijk. Alleen zeggen dat we meer middelen moeten geven en dat we dan wellicht het probleem kunnen verhelpen, lijkt me echter een te eenvoudige voorstelling. De scholen hebben nu reeds mogelijkheden. Men moet zich echter ook bewust zijn van het feit dat hoe dan ook iets moet gebeuren.

We mogen het onderwijs daarentegen niet voor alles en nog wat met de vinger wijzen. Het onderwijs staat in de maatschappij en kent dezelfde problemen als de maatschappij. Het geweld is overal aanwezig. Wie kan zijn televisie nog aanzetten zonder de meest onvoorstelbare geweldsscènes voorgeschoteld te krijgen? Dat wordt met de moeder melk ingegeven. Als ik 's morgens langs woningen rijd, zie ik daar vaak enkel het licht van de televisie.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, het element dat de heer Van Dijk aanhaalt, staat mijns inziens los van het schoolopbouwwerk. Het schoolopbouwwerk behoort tot een ander, zeker ook belangrijk dossier. De bekommernis die de heer Van Dijk naar voren brengt, is dat een school een kind niet enkel pedagogische aandacht moet schenken, maar ook oog moet hebben voor zijn sociale achtergrond en zijn moeilijkheden. Ze moet daarbij zorgen voor de nodige onderkenning, begeleiding, opvang, steun, en doorverwijzing.

Ik heb wat meer vertrouwen dan de heer Van Dijk, en denk in tegenstelling tot de heer Swinnen dat heel wat scholen daar wel degelijk aandacht aan besteden. Heel wat leraren investeren via leefsleutelprojecten en zo vrije tijd en energie in eigen vorming terzake. Ik ken bovendien heel wat scholen die personeel hebben aangeworven met een specifieke vorming en daardoor meer professionele inbreng op dat vlak verwerven. Het kan om een maatschappelijk assistent of een sociaal verpleger gaan.

Ik geef een ander voorbeeld : een technische school met 2.000 tot 3.000 mensen die in praktijkhuizen functioneren, die niet één verpleger in dienst heeft. In dergelijke scholen bestaat vaak niet eens een directe professionele EHBO-dienst. In technische scholen gebeuren nochtans vaak ongevallen. Sommige technische scholen hebben daarom zelf het initiatief genomen om binnen hun mogelijkheden personeel aan te werven dat deze taak aankan.

Ik denk echter dat de heer Van Dijk daarnet toch wel een juiste opmerking heeft gemaakt. Als scholen dit initiatief hebben genomen, hebben ze zich deels ook moeten beroepen op het idealisme van het personeel dat ze aanwierven. Dat personeel kon tot voor kort immers enkel en alleen in een bepaald kader – studiemeester – worden ingevuld. Ik spreek hier dus wel over het personeel dat normaal gezien toch wel een hogere kwalificatie

Sannen

heeft bereikt, en eigenlijk toch ook recht heeft op een hogere vergoeding dan die van studiemeester. Minimaal zou het gelijk mogen zijn aan wat het onderwijzend personeel van het korte type heeft. Dit is enkel maar een voorbeeld.

Ik wil nu enkel het volgende aanvoeren. Men plaatst mensen in een bepaald kader om de rol van maatschappelijk verpleger of maatschappelijk assistent waar te maken. Ik vind dat goed. Binnen de personeelsformatie van het onderwijs moet inderdaad meer differentiatie kunnen worden ingebouwd. Op die manier zou men de behoeften beter kunnen opvullen.

Tot voor kort zat men echter in een stramien waardoor het moeilijk was om voldoende hooggeschoold en kwalitatief personeel op dat kader aan te werven. Mijns inziens is de ruimte nu iets groter geworden via het decreet secundair onderwijs, dat we vorig jaar hebben goedgekeurd. Daar spreken we immers over ondersteunend personeel. Als school beschikt men ook over een enveloppe, waardoor men daarop kan inspelen.

Als men natuurlijk ondertussen die enveloppen verkleint, dan is de mogelijkheid voor die secundaire school om voldoende kwalitatief personeel aan te werven, kleiner. Ik weet wel dat we een kleine correctie maken voor de jongeren die dat het meest nodig hebben. Ik heb het dan uiteraard over het beroepsonderwijs. Mijnheer Swinnen, in die zin zijn middelen wel belangrijk.

Ik pleit niet, zoals de heer Van Dijck, voor een bepaalde functie die in het kader is vastgelegd. Ik pleit er wel voor dat scholen aandacht hebben voor die maatschappelijke sociale opdracht, en daar ruimte voor creëren in hun personeelsformatie. Ze moeten dan echter wel over voldoende middelen beschikken. In dat opzicht sluit ik me dus wel aan bij de heer Van Dijck.

Trouwens, mijnheer de minister, ook in het basisonderwijs moet, net zoals in het secundair onderwijs, desnoods ook voor andere paramedische beroepen ruimte kunnen worden gecreëerd. Dan zitten we echter op een ander terrein.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, ik wil zeer kort stilstaan bij een detail in de uiteenzetting van de heer Van Dijck. Ik wil hem eigenlijk

terechtwijzen. Hij zegt : 'En die leraars, die boeren maar verder – en ik druk mij negatief uit.' Mijnheer Van Dijck, dit zegt toch echt wel iets over de manier waarop u en uw partij denkt over landbouw. Ik zoek nu steun bij de minister, die zelf landbouwerszoon is. Voor mij is landbouw bedrijven de grondstoffen voor de voeding produceren. Het is natuur omvormen tot cultuur. Dat is voor mij een edele opdracht. Ik wou u dit toch even meegeven.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer De Meyer, er bestaat een uitdrukking : 'En de boer, hij ploegde voort.' Dat betekent eigenlijk dat men maar blijft voortdoen zonder eigenlijk nieuwe of extra stimulansen gekregen te hebben. (*Protest*)

Zo bedoelde ik het in ieder geval toen ik zei : 'Men boerde voort.' Er zijn heel veel bekommernissen bij tal van mensen. Jammer genoeg krijgen ze niet altijd de benodigde kansen. Ik wil meteen ook van de gelegenheid gebruik maken om te zeggen dat ik in mijn volledige uiteenzetting niets heb gezegd over meer middelen. (*Opmerking van de heer Ludo Sannen*)

Mijnheer Sannen, ik bedoel daarmee niet dat ik niet akkoord ga met meer middelen. Dat was echter niet de essentie van mijn betoog. Als echter niet iedereen dit inzielt, is het mijn opdracht als lid van deze commissie om dit onderwerp hier aan de orde te brengen. Daarom heb ik het aspect van maatschappelijk werk in de school in de actualiteit gebracht.

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Mijnheer de voorzitter, ik geef de heer Van Dijck graag schouderklopjes, maar nu moet ik hem eigenlijk terechtwijzen. Ik heb het dan niet over zijn vraag om uitleg, maar wel over zijn reactie op de uiteenzetting van de heer De Meyer.

Het gaat hier om een zeer belangrijk onderwerp. Ik zal proberen om me zeer gedisciplineerd te houden aan de context van de vraag van de heer Van Dijck.

Mijnheer Van Dijck, ik deel zeer zeker uw bekommernis omtrent het aan bod laten komen van de bredere opvoedingsproblematiek in de scholen. We mogen de opvoedingsopdracht echter niet in zijn totaliteit bij de scholen leggen. Ouders hebben hun eigen verantwoordelijkheid, die niet kan worden

Baldewijns

overgenomen door de scholen. De ouders kunnen echter wel worden ondersteund door de school.

Die ondersteuning kan uit verschillende aspecten bestaan. Ik hecht er groot belang aan dat de school een goede communicatie uitbouwt met de ouders, en dat de school haar leerlingen met hun achtergrond en eventuele problemen kent. Ouders en school moeten van elkaar weten dat ze een gezamenlijke visie hebben op de opvoeding, die toch ook hun gezamenlijke doelstelling is. Voor de ouders betekent dit dat ze de school in vertrouwen nemen. Voor de school en de leerkrachten betekent dit dat ze dat vertrouwen niet beschamen.

Onlangs heeft dit parlement het decreet goedgekeurd over de beroepsprofielen van leerkrachten. Dat beschrijft de kennis, de vaardigheden en de attitudes die een leraar moet hebben. In het decreet wordt veel belang gehecht aan 'de leraar als opvoeder', met in dit verband de volgende meest relevante vaardigheden : ten eerste, het in overleg creëren van een positief leefklimaat voor de lerenden in klasverband en op school ; en ten tweede, de vaardigheid om adequaat om te gaan met lerenden in sociaal-emotionele probleemsituaties en met lerenden met gedragsmoeilijkheden.

Het decreet gaat ervan uit dat leerlingenbegeleiding een vanzelfsprekende taak moet zijn voor elke leraar, zij het met de nodige ondersteuning. Die ondersteuning kan zich vertalen in een extra investering in een begeleidingskader, maar kan ook worden geboden door de centra voor leerlingenbegeleiding. Ook extra navormingsinitiatieven kunnen ondersteunend zijn in de opbouw van een open schoolklimaat.

We moeten echter vermijden dat een specifieke functie op dergelijke wijze wordt uitgebouwd dat de problemen worden doorgeschoven naar de persoon die deze functie uitoefent. Deze functie moet vooral ondersteunend werken voor leerkrachten. Indien scholen kiezen voor het uitbouwen van leerlingenbegeleiding in de school, moet dat met de nodige deskundigheid gebeuren, en moet deze taak worden uitgevoerd door een persoon met de nodige vaardigheden en inzichten.

We moeten de scheiding tussen de remediëring en het basisleerproces in de klas hier goed in het oog houden. We moeten de experts – in dit geval de maatschappelijke werkers – in deze context veel eerder in de tweede lijn zien. De eerste lijn is uiteraard

de leerkracht. Daarnaast kan men eventueel ook ondersteuning geven via allerlei systemen. Men zou dat bijvoorbeeld kunnen aanpakken via taken en dergelijke meer. Men zou zelfs kunnen denken aan een soort van urenpakket. Men heeft daar al systemen voor uitgedokterd. Ik denk dat men die tweedelijnswerker zeker zal moeten inzetten wanneer het gaat over zeer moeilijke problemen. Men zal dit ook moeten doen voor de ondersteuning van de leerkrachten.

Men kan niet zomaar het vertrouwen in iemand opleggen. Een kind heeft vertrouwen in een persoon, of het heeft dat niet. Men kan dit niet opleggen door het instellen van een functie. Daar moeten we oog voor hebben.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : U hebt daar volkomen gelijk in. Dat is net de inherente taak van de maatschappelijk werker, die niet vanuit een ivoren toren moet handelen.

Minister Eddy Baldewijns : Ik ga niet door op de discussie. We moeten wel behoedzaam zijn als we dit zeggen. Het is niet omdat we iemand in een specifieke functie aanwijzen, dat daarmee de problemen worden opgelost. We moeten ervan uitgaan dat een specifieke functie misschien een aanzuigeffect kan hebben, maar misschien ook een afstooteffect voor bepaalde kinderen.

Een algemene visie rond de begeleidingsnoden van jongeren en plaatselijke afwegingen moeten de keuze voor een bepaald model van schoolwerking inzake leerlingenbegeleiding en -aanpak schragen, al dan niet in samenwerking met externe of met interne coördinatie. Het uitgangspunt is dat leerlingenbegeleiding een gedeelde verantwoordelijkheid is. Het is een belangrijke opdracht voor elke school om de leerkrachtenopvoeders weerbaarder te maken zodat ze hun opvoedingsfunctie beter kunnen opnemen. Een ernstige leerlingenbegeleiding vereist ook een ernstige lerarenbegeleiding.

U vroeg of er mogelijkheden zijn binnen de huidige wetgeving om over te gaan tot de aanstelling van maatschappelijk werkers. Zoals uit het voorgaande blijkt, hecht ik veel belang aan de lokale analyse van de specifieke noden. De vernieuwde regelgeving houdt rekening met mogelijk lokaal verschillende noden. Zo bepaalt het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 in artikel 154 dat elke school voor specifieke opdrachten contractueel personeel kan aanstellen ten laste van het werkingsbudget. Voor het buitengewoon onderwijs

Baldewijns

wordt in artikel 150 in de personeelscategorie maatschappelijk werker uitdrukkelijk voorzien.

Bij het decreet van 14 juli 1998 betreffende het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basis-onderwijs, kunnen de inrichtende machten voor de categorie van het ondersteunend personeel een flexibel personeelsbeleid voeren. Ze kunnen autonoom beslissen binnen het totale pakket van ondersteunend personeel hoeveel opvoeders en hoeveel administratieve medewerkers ze inzetten. Dit staat in artikel 94.

De overheid bepaalt echter wel dat de opvoeders en de nog in dienst zijnde personeelsleden van het opvoedend hulppersoneel samen minstens 50 procent van het globaal pakket van het ondersteunend personeel en het nog in dienst zijnde opvoedend hulp- en administratief personeel moeten uitmaken. Het systeem van het ondersteunend personeel berust niet meer op normen zoals in de tot nu toe geldende reglementering, maar voorziet voor elke school in functie van het aantal leerlingen in een personeelsomkadering uitgedrukt in punten.

U vroeg of ik een overzicht heb van het aantal scholen die nu reeds een sociale dienst hebben uitgebouwd. Ik kan u daar geen antwoord op geven. De taakinvulling van het administratief en hulpopvoedend personeel in een school kan zeer divers zijn. Of daarmee al dan niet een heuse sociale dienst wordt uitgebouwd, behoort tot de lokale autonomie.

De voorzitter : De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk : Ik dank de minister voor zijn antwoord. Dat scholen veel kunnen binnen hun autonomie, staat buiten kijf. Toch had ik nog enkele opmerkingen. Men kan iemand met een bepaald diploma aanwerven om een taak te vervullen, maar men kan die persoon niet vergoeden volgens zijn diploma. Ik stel me daar vragen over. Als mensen volgens hun opleiding worden betaald, werkt dat drempelverlagend. De overheid moet erop toezien dat aan een aantal basisvoorwaarden voor goed onderwijs wordt voldaan.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik geloof wel dat scholen de mensen voldoende kunnen vergoeden. De fundamentele kritiek bij de bespreking van het decreet op het secundair onderwijs kwam echter

vanuit het onderwijs zelf. Aan het onderwijs worden alsmaar meer maatschappelijke opdrachten toegeschreven en het hulpopvoedend ondersteunend personeel heeft daar een belangrijke rol in te spelen. De meerderheid krimpt echter het budget voor dat personeel in. Daar zit het probleem. Men onderkent de alsmaar groeiende maatschappelijk uitdaging van de scholen dus niet.

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Ik zal kort reageren. Het is fout te stellen dat de middelen worden ingekrompen. Voor het basisonderwijs is er een zeer forse uitbreiding van middelen. Voor het secundair onderwijs moeten we ons wat genuanceerder uitdrukken. Door meer autonomie toe te kennen, is het echter mogelijk dat de lokale overheden terzake de nodige keuzes maken. Daar kunnen we ons niet in mengen.

De loonschalen zijn, zoals de heer Sannen zegt, in overeenstemming met het diploma. Dat is geen probleem. Inzake de samenwerking zitten we op dezelfde lijn. We moeten met alle betrokken actoren samenwerken aan goed onderwijs.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over wijzigingen aan de regelgeving inzake outplacement van leerkrachten

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Van Cleuvenbergen tot de heer Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over wijzigingen aan de regelgeving inzake outplacement van leerkrachten.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, deze keer interpeleer ik. Het gaat immers over het beleid ten gronde en uitleg geven komt nu te laat. Deze regeling is namelijk vanaf 1 januari 1999 van kracht.

De Vlaamse regering nam in december 1998 de beslissing om veranderingen aan te brengen aan de regels voor outplacement van leerkrachten. Deze

Van Cleuvenbergen

regeling ontstond in 1993 voor de leerkrachten huishoudkunde, kleding, verpleegkunde en voor het paramedisch personeel van de PMS-centra. Het had te maken met het overaanbod van leerkrachten op dat moment in die sectoren. De Vlaamse overheid opteerde er terecht voor om hen nuttig in te schakelen in de gezondheids- en welzijnssector en in de VDAB.

Voor al deze mensen betekende deze mogelijkheid een persoonlijke meerwaarde, maar ook een meerwaarde indien ze later naar het onderwijs zouden weerkeren. Op die manier ervoeren leerkrachten zeer concreet wat flexibiliteit betekent. Het is belangrijk dat ze dit als voorbeeld laten zien aan hun leerlingen. Men moet van job kunnen veranderen, soms door omstandigheden buiten zijn wil. Ze deden ook praktijkervaring op in sectoren die gewoonlijk nauw verbonden waren met hun opdrachten in het onderwijs. Ettelijke personeelsleden kozen er vrijwillig voor. Er moesten concrete werkafspraken worden gemaakt met de nieuwe werkgever, die werden vastgelegd in een contract. Belangrijk was dat de kansen op reëffectatie en wedertewerking in het onderwijs telkens behouden bleven.

In 1995 werden er wijzigingen aangebracht in dit systeem. De tewerkingstelling bij de VDAB werd stopgezet, maar anderzijds ontstond de mogelijkheid om te worden tewerkgesteld bij het departement Leefmilieu en Infrastructuur. De werkmodaliteiten werden uniformer bepaald. De personeelsleden die op basis van de omzendbrief van 1993 werkten, konden volgens de vroegere regelgeving aan het werk blijven.

Nu heeft de Vlaamse regering beslist om de spelregels grondiger te wijzigen. Vanaf 1 januari 1999 kunnen alle leerkrachten een beroep doen op outplacementregeling in meer sectoren. De modaliteiten worden vrij strikt bepaald, alhoewel ze verschillen volgens de sectoren waar men in kan stappen.

Voor leerkrachten die vroeger op basis van de geldende regelgeving van 1993 in het systeem stapten, is deze keer niet voorzien in een overgangperiode voor de financiële tussenkomst. Er werd geen rekening gehouden met de engagementen die de betrokken leerkrachten en voorzieningen op basis van die omzendbrief samen hadden genomen. Men kan dus spreken van een vorm van contractbreuk én met de instelling én met de leerkrachten die in 1993 kozen op basis van de toenmalige regelgeving.

Het is mogelijk dat nieuwe leerkrachten minder zijn geïnteresseerd. Dit kan men binnen een aantal jaren evalueren. Anderzijds kunnen er nu ook een aantal andere leerkrachten instappen, wat ook zijn voordelen heeft. Als men echter vaststelt dat de spelregels in de periode tussen 1993 en nu reeds tweemaal zijn gewijzigd, een laatste keer zelfs vrij grondig, dan vrees ik dat een aantal leerkrachten minder geïnteresseerd zal zijn.

De voorzieningen die deze leerkrachten kansen geven op tewerkingstelling, zullen tweemaal nadenken voor ze een dergelijk engagement aangaan. Zij moeten immers betalen, terwijl hun inkomsten niet stijgen. Ik weet dat deze leerkrachten extra tewerkingstellingskrachten zijn. Het gaat echter vaak over sectoren die daarvoor geen bijkomende subsidiëring krijgen, bijvoorbeeld de ziekenhuizen en de gezondheidssector. Zelfs al moeten ze zelf maar 20 percent bijdragen, het gaat toch om 20 percent. Daarenboven gaat deze maatregel in tegen het Vlaamse tewerkingstellingsbeleid dat pleit voor rechtszekerheid, een maximum aan tewerkingstellingskansen, een flexibeler loopbaan – waarbij men geen spelregels kan veranderen en cours de route – permanent leren en een toename van outplacementregeling.

Is deze maatregel een louter budgettaire maatregel ? Dat is althans mijn interpretatie. Het is voor mij alleen een ingreep om het aantal overtollige leerkrachten te laten dalen. De financiering van deze leerkrachten gaat hierdoor naar beneden.

Was er overleg met de instellingen die deze leerkrachten opvingen en nu financieel moeten tussenkomen ? Zijn zij reeds op de hoogte gesteld van de maatregel ? Is er geen sprake van een contractbreuk met leerkrachten en voorzieningen die reeds vroeger in het systeem zijn gestapt ? Zijn de leerkrachten die er toen instapten nu niet benadeeld ? Omwille van dit outplacement zijn ze immers niet ingegaan op andere tijdelijke kansen in het onderwijs die ze niet moesten aannemen, maar achteraf misschien toch beter hadden aangenomen.

Hoeveel leerkrachten hebben sinds 1993 in outplacement gewerkt ? Wat brengt dit in 1999 op, als deze nieuwe maatregel van kracht wordt ? Een aantal leerkrachten die reeds twee jaar via outplacement zijn tewerkgesteld moeten nu immers een deel van hun financiering krijgen van de voorziening.

Hoe zit het met de verzekering ? In de contracten staat alleen uitdrukkelijk vermeld dat de verzekering moet worden afgesloten in de verzorgende

Van Cleuvenbergen

sector, niet in de andere sectoren. Nochtans kan men in andere sectoren, bijvoorbeeld de jeugdwerking, ook met personen omgaan waarbij schade kan worden aangebracht. Waarom dit onderscheid ?

Ook leerkrachten van hogescholen hebben in de voorbije jaren van dit systeem gebruik gemaakt. Het systeem van terbeschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking bestaat niet meer. Wie moet dan voor hen betalen ?

Ik heb dus ernstige bedenkingen bij deze veranderingen en cours de route. Ik pleit voor overgangsmaatregelen voor de personen die er vroeger zijn ingestapt.

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Mevrouw Van Cleuvenbergen, u stelt vragen over de zogenaamde outplacementregeling voor personeelsleden die in het onderwijs ter beschikking zijn gesteld wegens ontstentenis van betrekking.

Ten eerste wijs ik erop dat voor deze personeelsleden het gebruik van de term outplacement niet correct is. Echt outplacement houdt in dat het personeelslid geen enkele binding behoudt met zijn vroegere werkgever. Daarentegen kunnen de personeelsleden uit het onderwijs steeds terug naar het onderwijs. Ze behouden daarenboven ook nog belangrijke voordelen van het onderwijs.

Gewagen van contractbreuk ten aanzien van personeelsleden en instellingen, gaat in tegen het beginsel van de veranderlijkheid, dat kenmerkend is voor een openbare dienst. De openbare macht kan het statuut, de organisatie en de werking van de openbare dienst steeds wijzigen en aan de wisselende eisen van het algemeen belang aanpassen. Het behoort dus tot de beleidsvrijheid van de overheid om haar reglementering in de toekomst te wijzigen.

Bovendien zijn de instellingen er niet toe gehouden de bestaande tewerkstelling te handhaven. Dat leerkrachten die in het systeem zijn gestapt, niet zijn ingegaan op andere kansen in het onderwijs, is een persoonlijke keuze. Als ze hierdoor rechten hebben verloren, wat ik overigens betwijfel, is dat aan henzelf toe te schrijven. De personeelsleden die in het systeem zijn gestapt, wisten trouwens dat die tewerkstelling onzeker en precair was.

Zoals ik reeds meedeelde in mijn antwoord op schriftelijke vraag nummer 48 van 9 december 1998 van de heer Sauwens, werden de instellingen die personeelsleden uit de onderwijssector in dienst hebben, niet betrokken bij de wijziging van de outplacementregeling. Het gaat hier om reglementaire bepalingen voor personeelsleden van het onderwijs. Over deze bepalingen moet worden onderhandeld in de bevoegde onderhandelingscomités. Dit is dan ook gebeurd met het betreffend ontwerp van besluit van de Vlaamse regering.

Eerst is het advies ingewonnen van de inspectie van Financiën en het akkoord verkregen van minister van Begroting Demeester. Dan heeft de administratie de betrokken instellingen in kennis gesteld van de nieuwe maatregelen bij brief van 26 november 1998. Het ontwerp van brief werd voorgelegd aan de Vlaamse regering, die zich akkoord heeft verklaard. In mijn antwoord op de schriftelijke vraag van de heer Sauwens staat dat 128 personeelsleden via het stelsel van outplacement in de volgende sectoren werken : 48 in de welzijnssector, 47 in de gezondheidssector, 12 in de gehandicaptensector, 20 bij Kind en Gezin, en 1 in de bijzondere jeugdzorg.

Aangezien sommige diensten van het departement, onder meer de afdeling die de dossiers van de betrokken personeelsleden beheert, momenteel naar een andere locatie verhuizen, kan het aantal personeelsleden dat sinds 1993 in dit stelsel werkt, vandaag niet worden meegedeeld. Mevrouw Van Cleuvenbergen, ik wil daar later wel naar vragen, zodat ik u een volledig beeld kan geven.

Wat de budgettaire besparing van de nieuwe maatregel betreft, kan ik enkel medelen dat het departement nog geen zekerheid heeft over de instellingen die bereid zijn op 1 januari 1999 een deel van de bezoldiging terug te betalen en het systeem willen voortzetten. Zodra deze gegevens bekend zijn, zal ook het aantal personeelsleden bekend zijn dat in outplacement tewerkgesteld blijft. Pas dan kan de budgettaire besparing worden berekend.

Zoals mevrouw Van Cleuvenbergen vermoedt, is de beoogde wijziging van budgettaire aard. Het is immers weinig realistisch dat het departement Onderwijs het volledige bedrag van de wedden of weddetoelagen blijft dragen, zonder dat de belanghebbenden enige opdracht in het onderwijs uitoefenen. Een aanvaardbare verdeling van de lasten tussen het departement Onderwijs en de tewerkstellende instelling is dan ook wenselijk. De minister van Onderwijs moet er immers over

Baldewijns

waken dat de middelen die het Vlaams Parlement ter beschikking stelt van onderwijs, dat onderwijs ook maximaal ten goede komen. Om uitstekend onderwijs blijvend mogelijk te maken, zijn de beschikbare middelen broodnodig.

Mijnheer de voorzitter, ik wil voor de andere commissieleden even verduidelijken dat het systeem van outplacement inhoudt dat men gedurende twee jaar zijn volledige wedde behoudt. Het derde jaar valt men op 80 percent terug en het vierde jaar op 60 percent. De minimumwedde mag nooit lager zijn dan X dertigsten van de laatste betaling. X staat voor het aantal dienstjaren. Met twintig dienstjaren komt men aan twintig dertigsten en kan men nooit minder dan twee derde van de laatste wedde hebben. Het personeelslid behoudt zijn volledige wedde. Het departement Onderwijs betaalt de 100 percent. Het verschil vanaf het derde en vierde jaar zou nu worden gecompenseerd door de tewerkstellende instelling.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, ik heb nog een aantal bijkomende vragen over de hogescholen gesteld. Hoe is de situatie daar en wat is het verschil in berekening ?

Minister Eddy Baldewijns : De hogeschool zou ook de terugontvangende partij moeten zijn. Ze is immers de autonome bestuurder.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Het is dus gedeeltelijk een budgettaire maatregel, mijnheer de minister ?

Minister Eddy Baldewijns : Voor de hogescholen is er een aparte post voor de boventalligen. Het departement Onderwijs blijft de wedden betalen. Een eventuele wedderecuperatie gaat dus terug naar dat departement. De boventalligheid wordt beheerd door de betrokken hogeschool.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Er wordt dus waarschijnlijk een fonds opgericht met een specifieke doelstelling.

De term outplacement werd in het onderwijs gebruikt voordat hij in de tewerkstellingssector werd gebruikt. U beweert dat de term de regelgeving voor de tewerkstellingssector niet dekt. U moet natuurlijk wel weten wie eerst was. Volgens

mij ontstaat er verwarring omdat verschillende ministers dezelfde term voor iets anders gebruiken. Onderwijs was wel eerst, maar daarover kan worden gediscussieerd.

Dit is niet alleen een budgettaire, maar ook een goede maatregel. Meer leerkrachten krijgen de kans flexibel in te spelen op eventuele tijdelijke problemen. Dat is positief. Mijnheer de minister, u beweert dat het aspect dat ik heb aangehaald, een budgettaire maatregel behelst maar dat er geen berekening kan worden gemaakt van wat ze kan opbrengen, omdat men niet weet om hoeveel leerkrachten het gaat. De maatregel kan dan ook in vraag worden gesteld. Waarschijnlijk zult u over twee of drie maanden over de resultaten beschikken. Op dat ogenblik moeten alle instellingen hun contract hebben hernieuwd. Ik wil dan afwegen of het niet al te gek was om iedereen op stang te jagen die vroeger een contract heeft afgesloten en zich nu bedrogen voelt. Is het dat wel waard ?

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Mijnheer de voorzitter, we moeten de concrete situatie uiteraard bekijken. We moeten nagaan hoeveel gegadigde instellingen er zijn en om hoeveel personeelsleden het gaat. Vervolgens kunnen we de totale berekening maken. We zullen dat op het gepaste ogenblik doen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Kris Van Dijck tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over mogelijke sluitingen van ziekenhuisscholen ten gevolge van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Dijck tot de heer Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over mogelijke sluitingen van ziekenhuisscholen ten gevolge van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997.

De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer de voorzitter, op het ogenblik dat ik geconfronteerd werd met

Van Dijk

het probleem van de ziekenhuisscholen, werd ook u daarmee geconfronteerd. Naar aanleiding daarvan hebt u een maatregel genomen die ik toejuich. Niettemin meen ik deze interpellatie vandaag te moeten houden. Een aantal problemen in verband met de ziekenhuisscholen zijn immers ook te wijten aan de manier waarop het decreet werd geconcipieerd. Mijnheer de minister, we zullen dat voorlopig wel nog in het midden laten. Onder meer na persberichten zei u in verband met twee scholen dat ze dit schooljaar kunnen voortdoen en dat er vervolgens een evaluatie zal worden gemaakt. Vooral naar aanleiding van die verklaringen vond ik het nodig deze zaak te bespreken, ook al hebt u die maatregel genomen.

Nog geen twee jaar geleden hebben we het decreet basisonderwijs goedgekeurd. In dat decreet is er ook sprake van het type V. Type V is het onderwijs dat volgens het decreet is aangepast aan de opvoedings- en onderwijsbehoeften van kinderen die zijn opgenomen in een ziekenhuis of op medische grond in een preventorium verblijven. Als we de hele context van dat decreet bekijken, zien we dat er bij de decreetgeving bijzondere aandacht werd geschonken aan leerlingen die door medische omstandigheden het regulier dagonderwijs in hun school niet kunnen volgen. We wilden ook aandacht schenken aan de leerlingen die in een ziekenhuis of preventorium belanden of thuis zijn wegens ziekte. In het decreet voorzagen we in onderwijs aan huis, zodat deze leerlingen op een gepaste en doelgerichte manier onderwijs kunnen volgen. We vinden dat positief.

We wilden ziekenhuiskinderen – als ik dat zo mag uitdrukken – degelijk onderwijs bieden. Enkele weken of maanden geleden werden we echter geconfronteerd met berichten dat hier en daar een ziekenhuisschool moet sluiten omdat ze niet langer voldoet aan de rationalisatienorm. Ik vraag me dan ook af of ons decreet wel beantwoordt aan de bezorgdheid die we allemaal hebben geuit en nog steeds uiten. Het was immers de bedoeling van de decreetgever om bijzondere aandacht te schenken aan deze kinderen. De situatie in de ziekenhuizen moet planmatig worden aangepakt. Indien men dit koppelt aan de vroegere en de huidige situatie, kan men een aantal conclusies trekken.

Mijnheer de minister, in het verleden werd bij de tellingen voor ziekenhuisscholen een opdeling gemaakt tussen de pediatrie en de psychiatrie. Die is nu weggefallen. Via de tellingen stelde men de normen vast voor wat men vroeger het type 5b

noemde. De bijzondere aandacht voor deze problemen is ook ingegeven doordat in een ziekenhuisschool leerlingen uit heel Vlaanderen terecht komen. Ze hebben verschillende achtergronden en komen van verschillende thuishscholen.

In het decreet heeft men wel het onderscheid tussen kort- en langverblijvers behouden. Dat is ook logisch indien men de definiëring van de beide termen bekijkt. Het onderscheid levert echter een aantal problemen op. Kortverblijvers zijn diegenen die maximaal vijf dagen in het ziekenhuis worden opgenomen. De thuishschool zorgt bovendien mee voor de opvolging indien het om een geplande opname gaat. Langverblijvers zijn regelmatig voor korte periodes of voor een lange termijn in het ziekenhuis, waardoor de band met de thuishschool vermindert. Een ziekenhuisschool doorbreekt de dagelijkse sleur doordat ze de kinderen een zekere afwisseling biedt tijdens hun verblijf. Ze verschaft op een efficiënte manier onderricht.

Het decreet dat twee jaar geleden werd goedgekeurd, heeft een andere berekeningswijze aangenomen. De telperiodes zijn belangrijk. Zo een periode bedraagt twaalf maanden. Op basis hiervan worden de gemiddelden berekend om te bepalen hoeveel kinderen er aanwezig zijn in de ziekenhuisschool. Er zijn een aantal coëfficiënten : voor het maandgemiddelde telt men het aantal leerlingen op en daarna wordt dit getal gedeeld door het aantal dagen, enzovoort.

Toch is iets in het decreet merkwaardig. Vanaf het schooljaar 1998-1999 zullen de lestijden slechts volledig kunnen worden aangewend indien gemiddeld tien onderwijsdagen per kind gedurende de telperiode werden bereikt. Ik verwijs hiervoor naar uw omzendbrief, mijnheer de minister. Wie een ziekenhuisschool leidt en rekening moet houden met het gemiddelde van tien onderwijsdagen, heeft er alle baat bij om geen aandacht te schenken aan de kortverblijvers. Elke kortverblijver trekt immers het gemiddelde zo naar beneden dat er een cascade-effect ontstaat, waardoor men jaar na jaar het aantal uren ziet dalen. Ten langen leste kan men zich afvragen of de school wel kan overleven.

Gezien de twee jaar geleden decretaal vastgelegde bekommernis om kinderen die gedurende een korte tijd thuisblijven, huisonderwijs te bieden, stel ik toch een bepaalde discrepantie vast in de situatie van de kortverblijvers. De redenering die ik hanteer, is niet zomaar uit de lucht gegrepen. Scholen zien de hun toegemeten uren systematisch verminderen. Men moet er ook rekening mee houden dat er soms verschillende vestigingsplaatsen

Van Dijck

zijn, zoals Gasthuisberg en Pellenberg, waar kinderen naargelang de medische diagnose worden opgevangen. Bij een aparte telling moet men bij wijze van spreken een ambulancedienst op poten zetten om de kinderen les te laten volgen.

De bekommernissen van de commissie zijn u bekend. We kennen ook de bekommernissen die de regering naar voren heeft gebracht om kinderen die geen regulier dagonderwijs volgen, te geven waar ze recht op hebben. Ik vrees dat het decreet dit gedeeltelijk hypothekeert. Mijnheer de minister, u hebt zelf aangekondigd dat u de situatie van de ziekenhuisscholen wilt evalueren. Ik roep op om daar lessen uit te trekken en waar nodig de regelgeving zo te veranderen dat de zaken die we wensen, niet worden gehypothekeerd. Ziekenhuisscholen, die een belangrijke rol vervullen, moeten kunnen overleven.

Ik heb drie concrete vragen. Mijnheer de minister, erkent u het nut van ziekenhuisonderwijs voor kort- en langverblijvers, en dit in correlatie met het belang dat er wordt gehecht aan het thuisonderwijs voor langdurig zieken? Ik hoop dat u hierop een positief antwoord zult geven. Bent u bereid ziekenhuisscholen verder in stand te houden? In artikel 125, paragraaf 2 staat dat 'de regering met het oog op uitzonderlijke omstandigheden afwijkingen kan toestaan op de programmatie- en rationalisatienormen'. Ik veronderstel dat u van dat artikel gebruik hebt gemaakt. Ik ben daar blij om. Indien het decreet voor het basisonderwijs op dit punt dramatische gevolgen heeft, bent u dan ook bereid om op dit punt een decreetswijziging te steunen, of opteert u voor de toepassing van artikel 125, paragraaf 2?

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik sluit me aan bij de bekommernis van de heer Van Dijck. In het decreet basisonderwijs hebben de voorstellers toch een aantal patronen uit het oog verloren. Men heeft dat toen trouwens reeds aangehaald. Het patroon van de medische zorgverstrekking wijzigt. De aanwezigheid in ziekenhuizen wordt alsmaar korter en de zorgverstrekking bij de mensen thuis in verhouding alsmaar langer. Voor dit laatste is trouwens een goed systeem ontwikkeld, namelijk het thuisonderwijs voor zieke kinderen.

Mijnheer de minister, het onderwijs dat thuis aan zieke kinderen wordt gegeven, zou gedeeltelijk in

relatie moeten staan met het onderwijs dat in het ziekenhuis wordt verstrekt. De ziekenhuisscholen kunnen een belangrijke rol spelen in het begeleiden, het doorsturen en het geven van informatie aan die scholen die voor bepaalde patiënten thuisonderwijs zullen organiseren.

Het gaat hier om een bijkomende opdracht die niet decretaal is bepaald en ook niet vastligt. Indien een ziekenhuisschool echter bekommerd is om een kind, zal ze zich automatisch ook geroepen voelen om de betrokken school de nodige informatie te bezorgen.

Door de stijging van het aantal korte verblijven verhoogt de coördinatie. De ziekenhuisschool moet niet enkel contacten leggen, ze moet het kind ook beter leren kennen. Er is kortom meer werk. In die zin kan het kort verblijf volgens het huidige systeem een bepaalde ziekenhuisschool straffen, terwijl het de ziekenhuisscholen juist meer werk oplevert. Ze schenken meer aandacht aan kortverblijvende, zieke kinderen die daarna misschien nog lange tijd thuis verder onderwijs moeten krijgen.

Daarom wil ik mij aansluiten bij de vraag van de heer Van Dijck. Wanneer we het thuisonderwijs voldoende kwalitatief willen houden en het medisch aspect en de specifieke benadering die het kind moet hebben, in het oog willen houden, is het niet wenselijk om het systeem zodanig te herzien dat we de onderwijsopdracht laten coördineren door de ziekenhuisscholen of tenminste vanuit de ziekenhuisscholen de plaatselijke scholen laten informeren. Die bijkomende opdrachten vragen misschien wel een herziening van de huidige regelgeving inzake de ziekenhuisscholen.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Ik denk dat de heer Sannen hier iets heel pertinents heeft aangeraakt. In het verleden is in deze commissie reeds de vraag gesteld hoe de gewone school dat onderwijs aan huis moet regelen. Iedereen heeft zijn dagtaak. Ik denk dat de heer Sannen hier een interessante mogelijkheid naar voren heeft geschoven. Ik wil hier niet in herhaling vallen. Wat hij heeft gezegd is waardevol en ik denk dat hier inderdaad ook mogelijkheden schuilen.

De voorzitter : U opent hier een andere discussie die we reeds hebben behandeld naar aanleiding van een vraag van mevrouw Van Den Heuvel.

De heer Ludo Sannen : Inderdaad. Er ligt echter wel een verantwoordelijkheid bij de ziekenhuisscholen. Dat moeten we onderkennen.

De voorzitter : De heer Swinnen heeft het woord.

De heer René Swinnen : Mijn uiteenzetting ligt in de lijn van de woorden van de heer Sannen. Men voert categorieën kortverblijvers en langverblijvers in. Hierbij koppelt men vervolgens het pedagogische aan het medische. Een kort of een lang verblijf is evenwel een medische aangelegenheid. Bijgevolg denk ik dat het zeer gevaarlijk is naar tijdsduur iets pedagogisch te enten op dergelijke categorieën. Dat zou tot moeilijkheden kunnen leiden. Wij merken dit hier nu ook, zoals de heer Van Dijck reeds heeft gezegd.

Ik zou er bijgevolg voor willen pleiten om die categorieën af te schaffen. Men kan bijvoorbeeld stellen dat er een minimum aantal dagen verblijf moet zijn, maar voor het overige die categorieën wegcijferen via een decretaal initiatief in de toekomst.

Ik spreek hier namens alle ziekenhuisscholen, maar de problematiek van de vestigingsplaatsen is typisch voor het Leuvense, met de vestiging te Pellenberg. Dit gegeven van een vestigingsplaats is ingegeven door het gewone onderwijs. Zelfs indien ze in de relatief korte nabijheid is gelegen, betekent dit niet dat men dit via regulier vervoer kan organiseren. Dit blijft bijgevolg steeds een eigen aangelegenheid.

De heer Ludo Sannen : We kennen Pellenberg nu als voorbeeld. We zien echter ook het ziekenhuisschap wijzigen. Er ontstaan clusters van ziekenhuizen. Ook hiermee moeten we rekening houden.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de voorzitter, ik ga de heer Van Dijck ditmaal niet terechtwijzen. Ik deel u nu wel mee dat de bezorgdheid die hij heeft geformuleerd ook binnen onze fractie leeft. Zonder ons concreet voor formules uit te spreken, onderschrijven wij de zorgen die hij naar voren heeft gebracht.

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Mijnheer de voorzitter, ik zou zeer kort kunnen antwoorden op deze interpellatie. Iedereen deelt hier ook ieders bezorgd-

heid. De heer Van Dijck heeft mij drie concrete vragen gesteld. Ik herinner mij een televisieprogramma waar men ook op drie vragen ja of neen moest antwoorden. Ik herinner mij de naam van het programma echter niet meer.

De heer Kris Van Dijck : Maar daar moest men antwoorden of iets waar of niet waar was. Ik veronderstel dat wat ik gezegd heb allemaal waar is.

Minister Eddy Baldewijns : Ik kan nu wel zeggen dat het antwoord op uw vragen driemaal ja is. Ik zal echter, zoals iedereen in deze commissie gedaan heeft, enige bedenkingen formuleren ten opzichte van deze problematiek.

Wat de telperiode en de telling voor de rationalisatie voor de type-5-scholen betreft, worden in het decreet basisonderwijs bepalingen opgenomen in de artikels 123, § 2 wat de telperiode betreft en 124, § 50 waar het gaat om het gemiddelde van het aantal ingeschreven leerlingen. De overgang van een teldag naar een telperiode voor de rationalisatie is mede gebeurd op vraag van de ziekenhuisscholen. Het tellen op één dag hield immers het risico in dat juist op die dag net onvoldoende leerlingen ingeschreven waren. Aan de andere kant werd ook vermeden dat een zeer hoog aantal ingeschreven leerlingen op die dag een vals beeld zou geven.

Het berekenen van de lestijden voor de type-5-scholen wordt in het decreet geregeld in artikel 134. Paragraaf 1 stelt dat de basis voor de berekening van de lestijden het gemiddeld aantal regelmatige leerlingen is, ingeschreven tijdens de periode van twaalf maanden die voorafgaat aan de eerste schooldag van februari. Dit is niet nieuw. De lestijden werden vroeger reeds berekend op basis van de telperiode. Paragraaf 2 stelt bijkomend dat de lestijden volgens de schalen slechts volledig kunnen worden aangewend indien een vastgelegd gemiddelde van onderwijsdagen per kind wordt bereikt. Het besluit van de Vlaamse regering betreffende de personeelsformatie in het buitengewoon basisonderwijs legt dat gemiddelde op tien onderwijsdagen. Wordt dat gemiddelde niet bereikt, dan worden de lestijden volgens de schalen evenredig verminderd.

Deze nieuwe regelgeving voor de lestijden is ingegeven door de bezorgdheid om de mogelijkheden tot oneigenlijk gebruik van de ter beschikking gestelde middelen te beperken. Hoe zinvol is immers ziekenhuisonderwijs aan een kind dat één dag in een ziekenhuis verblijft ?

Baldewijns

Uit onderzoek dat de administratie heeft uitgevoerd bij de voorbereiding van het decreet bleek dat er zeer veel onderwijs werd gegeven aan kinderen die zeer kort in het ziekenhuis verbleven. Ik zou hier een voorbeeld kunnen geven waar, gedurende een telperiode van 31 januari 1993 tot 1 februari 1994 meer dan de helft van de 1871 kleuters waaraan onderwijs werd verstrekt maximaal twee dagen in het ziekenhuis verbleef. Ik denk dat we hiermee ook rekening moeten houden. Ik heb hierbij geen namen genoemd.

Door de nieuwe regelgeving wordt ten eerste omwille van de telperiode een realistischer beeld gegeven van het aantal bereikte leerlingen. Ten tweede wordt het onderwijs aan de prioritaire doelgroep, namelijk de langdurig zieke kinderen, gestimuleerd.

De overgang van het vroegere systeem, waar alles toegelaten was, naar het nieuwe systeem, viel voor de ziekenhuisscholen blijkbaar erg zwaar. Om de effecten van het gemiddeld aantal onderwijsdagen te milderen, is de mogelijkheid gecreëerd om een aantal kortverblijvers niet meer in rekening te brengen. Dit is mogelijk, op voorwaarde dat dezelfde telling gehanteerd wordt voor de rationalisatie, het werkingsbudget, enzovoorts. Een aantal schoolbesturen van ziekenhuisscholen maakten geen gebruik van de mogelijkheid om anders te tellen of zagen zich geconfronteerd met een dreigende sluiting van de school of van een vestigingsplaats.

Tijdens de onderhandelingen over de eerste uitvoeringsbesluiten van het decreet basisonderwijs is duidelijk gesteld dat er werk zou worden gemaakt van een grondige en kritische evaluatie van het onderwijs aan zieke kinderen. U begrijpt wellicht dat daarmee niet enkel het onderwijs in de ziekenhuisscholen, maar ook het onderwijs thuis aan zieke kinderen wordt bedoeld. Met deze evaluatie in het vooruitzicht, leek het mij dan ook meer aangewezen dat de bedoelde ziekenhuisschool en vestigingsplaats gedurende dit schooljaar verder konden werken. Zij hebben hiervoor ook mijn toestemming gekregen. De genoemde evaluatie is momenteel volop aan de gang. Dit wordt zowel door de bevoegde inspectie als door mijn administratieve diensten uitgevoerd en zal dit voorjaar nog worden afgerond.

Zonder vooruit te willen lopen op de resultaten van dit onderzoek, lijkt het mij vanzelfsprekend dat, indien deze evaluatie aantoont dat de regelgeving terzake aanpassingen behoeft, die ook zullen

worden doorgevoerd. Het is immers mijn bedoeling om ook het onderwijs aan zieke kinderen zoveel mogelijk te optimaliseren.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer de voorzitter, ik wil de minister danken voor het uitvoerige antwoord en voor zijn engagement terzake.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, wordt bij de evaluatie ook de mogelijke ondersteunende relatie tussen de ziekenhuisscholen en het thuisonderwijs onderzocht ?

Minister Eddy Baldewijns : Mijnheer Sannen, het komt erop neer een algemene evaluatie te maken waardoor we de volledige problematiek goed in kaart kunnen brengen. Dit betekent dat we niet enkel die relaties, maar ook de relatie met de gewone scholen zullen onderzoeken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Eddy Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over geweld op school

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Vanderpoorten tot de heer Baldewijns, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over geweld op school.

Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dit thema stond de voorbije maanden nogal in de belangstelling. Door een aantal incidenten in de maanden november en december is een nieuwe mediabelangstelling voor dit probleem ontstaan.

Ik vraag me soms echter af of het probleem niet een beetje wordt overroepen. Net als de heer Swinnen heb ik het verslag van de hoorzitting opnieuw gelezen. Dat dit probleem nu meer in de belangstelling staat, heeft ook met een aantal andere maatschappelijke situaties te maken. Zo geldt ondertussen de verlengde leerplicht waardoor meer leerlingen schoolmoe zijn.

Vanderpoorten

Ik wil echter evenmin zonder meer aan de voorval-
len van november en december voorbijgaan. Ik
heb een aantal elementen uit de hoorzitting op-
nieuw opgezocht. Het is opvallend dat het verslag
van de hoorzitting op zich een heel interessant
werkstuk is dat boordevol informatie steekt. Het
verslag toont aan dat al heel wat studies werden
verricht en dat onze situatie ook met die van ande-
re Europese landen werd vergeleken.

Ik vrees echter dat deze studies weinig concrete
gevolgen hebben en dat niet echt veel rekening
wordt gehouden met de voorstellen van de specia-
listen. Vorige maand schreef de minister naar aan-
leiding van de gebeurtenissen een vrije tribune in
een kwaliteitskrant. Daarin kondigde hij een actie-
plan aan. Ik veronderstel dat dit in de maak is,
want veel concrete zaken heb ik nog niet vernom-
men. Dit is een van de redenen voor deze
interpellatie.

Uit de uiteenzetting van een van de specialisten tij-
dens de hoorzitting bleek dat de ouders een centra-
le rol spelen. Naar aanleiding van de vraag om uit-
leg van de heer Van Dijck werd reeds gezegd dat
de ouders de belangrijkste rol hebben in het op-
voedingsproces. De specialist drukte echter ook op
de erg centrale rol van de leerkrachten.

Ik heb daarnet goed geluisterd naar de opmerkin-
gen van u en van de collega's over het maatschap-
pelijk werk op school. Ik kreeg daarbij de indruk
dat de rol van de leerkracht een beetje wordt
onderschat. Leerkrachten spelen vooral in het
kleuter- en basisonderwijs een erg cruciale rol. In
het secundair onderwijs is dit misschien iets minder
het geval, omdat de jongeren er worden geconfron-
teerd met verscheidene individuen, waardoor de
band met de leerkrachten lossier wordt.

We weten eveneens dat het probleem dat de aan-
leiding is voor probleemgedrag in het algemeen en
agressief gedrag in het bijzonder, meestal ontstaat
en groeit in de basisschool. Het kan er meestal vrij
makkelijk in de hand worden gehouden, maar echt
problematisch gedrag manifesteert zich vooral in
het secundair onderwijs.

Tijdens vorige vergaderingen werd reeds dikwijls
gezegd dat zich goed voelen op school erg belang-
rijk is. De school is immers niet enkel een leer-
, maar ook een leefomgeving. De manier waarop de
school de taak opvat om jongeren bewust te maken
van hun mogelijkheden, maar ook van normen,

waarden, zelfrespect en verdraagzaamheid, is
essentieel.

Uiteraard worden alle leerkrachten van een school
daarbij betrokken. Heel veel leerkrachten zijn zich
daarvan bewust en vangen de problemen goed op.
Gelukkig staat 90 à 95 percent van de leerkrachten
achter deze taak. Ik heb echter de indruk dat som-
mige leerkrachten niet goed beseffen wat hun
impact kan zijn op het gevoelsleven van hun
leerlingen. Dit vormt een probleem, want elke leer-
kracht die dit niet inziet, kan problemen mee in de
hand werken.

Tijdens de kerstvakantie hoorde ik een verhaal, dat
misschien een anekdote lijkt, maar volgens mij een
teken aan de wand is. Een onderwijzer leerde zijn
klas van het vierde leerjaar gemiddelden bereke-
nen aan de hand van het gewicht van de leerlingen.
Hij berekende het gemiddelde gewicht van de leer-
lingen en vergeleek dit met het gewicht van de
dunste en van de dikste leerling. Een aantal dagen
later deed de leraar hetzelfde met de punten. We
kunnen daar nu eens om lachen, maar voor de jon-
gen in kwestie die de dikste en niet de verstandig-
ste van de klas is, kan dit bepaalde problemen doen
escaleren. Zijn leraar beseft duidelijk niet waarmee
hij bezig is.

Met dit voorbeeld wou ik illustreren dat de leer-
krachten een onvoorstelbaar belangrijke en com-
plexe rol hebben tijdens de groei van kinderen
naar de volwassenheid. Ik vraag me dan ook af of
de leerkrachten voldoende worden ondersteund
om deze rol waar te maken. Het is immers een eer-
stelijnsrol. Krijgen ze voor dit aspect van hun
opdracht de juiste opleiding, begeleiding en vol-
doende middelen? Het valt immers op dat in het
verslag van de hoorzitting nogal wat aandacht
wordt besteed aan de opleiding van de leerkrach-
ten.

Worden leerkrachten voldoende weerbaar
gemaakt om de confrontatie met moeilijke klassen
in het secundair onderwijs aan te gaan? Zijn leer-
krachten voldoende communicatievaardig om sig-
nalen op te vangen en door te spelen? Ik heb het
daarbij niet enkel over de mondelinge communica-
tie, want elke vorm van gedrag is communicatie.
Dit illustreert de complexiteit ervan. We worden
allemaal te weinig opgeleid en gevormd om op een
correcte manier te communiceren.

Wordt tijdens de lerarenopleiding voldoende aan-
dacht geschonken aan mogelijk negatief gedrag
van jongeren en aan het voorkomen ervan? Wordt
er voldoende belang gehecht aan de mogelijk-

Vanderpoorten

heden tot bijsturing van dergelijk gedrag en worden de communicatietechnieken voldoende, en vanuit de verschillende uitgangspunten bestudeerd met de kandidaat-leerkrachten ?

Tijdens de hoorzitting pleitte een van de specialisten ervoor om tijdens de eerste jaren van de leraaropleiding meer te selecteren op basis van persoonlijkheidskenmerken en capaciteiten inzake communicatievaardigheden, in plaats van zuiver op basis van didactische elementen. Kennisoverdracht is en blijft belangrijk op school, maar in bepaalde probleemscholen zijn ook een aantal andere vaardigheden van cruciaal belang.

De leerkrachten moeten zich realiseren dat het gedrag van een leerling, voor de jongere vaak een andere betekenis heeft dan de gangbare. Ik vraag me daarom af of de problemen niet van structurele aard zijn. Problemen rijzen immers makkelijker in het secundair beroepsonderwijs. Die klassen zijn in de meeste gevallen erg heterogeen samengesteld en vaak zitten te veel leerlingen samen tijdens bepaalde vakken. Ik heb hierover reeds een vraag gesteld aan minister Van den Bossche, maar hij verwees naar de verantwoordelijkheid van de directie.

Daarenboven is de manier waarop de leerkracht omgaat met de leerlingen van invloed op hun probleemgedrag. Alles vertrekt van een positieve ingesteldheid. Een leerkracht die zich negatief opstelt, zal niet veel positieve resultaten boeken. Leerkrachten die op een emanciperende manier omgaan met de leerlingen, met hen in dialoog treden, hen respecteren als persoon en aansluiten bij hun leefwereld, hebben minder te maken met probleemgedrag.

De leerkracht moet daar echter ook de kans toe krijgen. Veel leerkrachten willen het wel doen, maar zijn er niet toe in staat. In het beroepssecundair onderwijs laat men bijvoorbeeld vaak mensen lesgeven die pas zijn afgestudeerd. Mensen met een zekere anciënniteit schuiven op naar de zogenaamd betere klassen. Een pas afgestudeerde leerkracht die een uur per week Franse les moet geven aan een groep van 34 leerlingen van het BSO uit verschillende studierichtingen, zoals haartooi, schrijnwerkerij, metaal, enzovoort, is al heel blij dat hij de klas gedurende vijftig minuten rustig kan houden. Hij kan onmogelijk nog ruimte maken om op een positieve en persoonlijke manier met de leerlingen om te gaan.

Dat was ook de reden waarom ik destijds aan minister Van den Bossche vroeg of er geen richtlijn kon worden gegeven. Vroeger deelde men BSO-klassen bij voorkeur kleiner in. Dat is weggefallen, zodat die leerlingen problemen krijgen met algemene vakken, waarin ze zo al minder zijn geïnteresseerd. Dat zal gedeeltelijk kunnen worden opgevangen door de modules die in het BSO zullen worden ingevoerd. Anderzijds mag die algemene vorming niet volledig wegvallen. Aan deze moeilijke situatie moeten we voldoende aandacht besteden.

Ik herhaal dat de ondersteuning van leerkrachten vaak beperkt is. Ook in de school zelf wordt een leerkracht die moeilijkheden heeft met een bepaalde klas, soms geïsoleerd. De leerkracht durft vaak niet zelf over zijn problemen spreken. Daardoor rust er een taboe op.

Als het probleem te groot wordt, bijvoorbeeld in geval van agressief gedrag, is er externe ondersteuning nodig. Dat is dan de tweedelijnszorg. Ik vrees dat men te veel initiatieven heeft genomen die het geheel van de opvang onduidelijk maken. We hebben deze kritiek al geuit bij de bespreking van de CLB. Ik vraag me af of de manier waarop de CLB's nu worden ingericht, niet te ver van de scholen staat. We verschillen daarover van mening. De toekomst zal dit uitwijzen.

De minister schrijft in zijn vrije tribune dat agressieve jongeren iedere motivatie en zingeving kwijt zijn. We moeten ons afvragen waarom dat zo is. Er is voldoende studiewerk verricht. Wat is er misgegaan in hun lagere-schooljaren waardoor ze zo een negatief zelfbeeld ontwikkelen ? Het vertonen van agressief gedrag is een eindpunt ; de problemen moeten veel vroeger worden opgelost. Het detecteren van die problemen is een belangrijke taak, ook voor de leerkracht. Zijn taak wordt onderschat.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de school belangrijker is dan het gezin voor de ontwikkeling van probleemgedrag bij jongeren. We moeten dat goed voor ogen houden. Ook tijdens de hoorzitting werd gezegd dat de school daarbij veel belangrijker is dan we denken. Scholen moeten dan ook meer middelen hebben om daar iets aan te doen. We moeten niet te vlug denken dat het gezin het belangrijkste is en dat de school bijkomstig is. Het is waarschijnlijk een cocktail van factoren, maar we mogen de school zeker niet uit het oog verliezen.

De minister erkent in zijn artikel dit belang en wijst op verschillende initiatieven. Hij zegt dat al

Vanderpoorten

een aantal dingen werden gedaan om problemen op te vangen en verwijst naar leerlingenbegeleiding, spijbelpreventie, projecten met onderwijsvoorrang, zorgverbreding en modulering van het beroepsonderwijs. Deze opsomming kan er echter ook op wijzen dat hij te veel losse initiatieven heeft genomen, wat de zaak bemoeilijkt. Op lokaal vlak blijkt het moeilijk te zijn om die zaken van elkaar te onderscheiden. Er wordt veel in het wilde weg, overlappend en fragmentarisch gewerkt.

Ik zou hier nog vele elementen kunnen aan toevoegen. Mijn concrete vragen zijn echter de volgende, mijnheer de minister. Wat houdt het actieplan precies in ? U spreekt over de bundeling van de krachten van al de betrokken factoren. Hoe ziet u dat concreet ? Worden er structurele maatregelen genomen, zoals kleinere en homogener klassen in probleemscholen en in het BSO, en worden er in dit verband instructies gegeven aan de directies ?

Wordt in de lerarenopleiding voldoende aandacht besteed aan omgaan met problemen zoals geweld op school ? Mijn contacten met een aantal studenten van het pedagogisch hoger onderwijs leren me dat dat niet het geval is. Zij horen daar heel weinig over. Kent u, of kent het departement het profiel van wat men noemt een probleemklas, een probleemleerling of een probleemleraar – die zijn er ook ? Het is belangrijk na te gaan wat hierover kan worden gezegd.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, het is in om te praten over geweld op school, maar ik vind wel dat we daar op een genuanceerde wijze over moeten praten. Problemen hebben met een klas enerzijds en geweld in de school anderzijds zijn niet steeds hetzelfde. Het onvermogen om goed onderwijs te verstrekken en het gebrek aan capaciteit om leerlingen te boeien in het beroepsonderwijs is een fenomeen van alle tijden. We stellen natuurlijk wel vast dat agressief gedrag meer aanwezig is in de scholen. Een situatie waarin men de klas niet meer in de hand heeft, zal misschien meer dan vroeger aanleiding geven tot agressief gedrag.

Dan rijst natuurlijk de vraag : wat ligt aan de grondslag van dit gedrag ? Is de basisoorzaak de schoolstructuur of het onderwijsaanbod, of is het de maatschappelijke context waarin we leven die dit agressief gedrag aanwakkert ? Persoonlijk

meen ik dat structuur en programma best kunnen worden aangepast, maar ook dat dit in het algemeen niet de grootste oorzaak is van geweld op school. Natuurlijk kunnen schoolmoeheid, het onvermogen om leerlingen te boeien en het leven in een samenleving waarin men zich niet goed voelt ervoor zorgen dat we gewelduitingen steeds vaker in het onderwijs terugvinden.

Het is al evenmin omdat we agressief gedrag in scholen zien toenemen dat we de samenleving het alibi mogen geven om de verantwoordelijkheid voor het oplossen ervan in de schoenen van de scholen te schuiven. Dat vind ik immers een gevaarlijke redenering. Het is veel te gemakkelijk voor een samenleving om problemen waarmee ze wordt geconfronteerd af te wentelen op scholen en leerkrachten, en zo voor zichzelf het gevoel te creëren dat men er wat aan doet. Ik wil natuurlijk niet beweren dat de scholen terzake helemaal geen verantwoordelijkheid dragen. Integendeel, ze dragen een belangrijke verantwoordelijkheid, omdat ze inderdaad de mogelijkheid hebben om jongeren te bereiken en te begeleiden. Als de maatschappelijke context en andere samenlevingselementen echter niet veranderen, dan zal een school hoogstens dit probleemgedrag door middel van bepaalde technieken kunnen beheersen. Ze zal dit gedrag echter niet kunnen terugdringen.

De scholen dragen inderdaad een verantwoordelijkheid terzake. Zeker in het beroepsonderwijs zijn bepaalde structuren belangrijk. Zo is er het modulaire systeem. Er is nood aan een betere integratie tussen praktijk- en theorievakken en aan kleinere groepen. Ook de lerarenvorming is nodig. Toch wil ik ook hier een kleine nuance aanbrengen. Men mag niet verwachten dat alles wat leraren nodig hebben om te kunnen functioneren in het onderwijs, in een initiële lerarenopleiding kan worden verwerkt. Ik ben ervan overtuigd dat sommige leerkrachten, die prima kunnen functioneren in een ASO-richting, ondanks alle mogelijke begeleiding en vorming die men hen kan geven, niet in staat zullen zijn goed onderwijs aan te bieden in een BSO-richting omwille van hun persoonlijkheidsstructuur.

De voorzitter : Dat is natuurlijk geen argument om er geen aandacht aan te besteden.

De heer Ludo Sannen : Dat is waar. Ik ben het ermee eens dat men hier ook in het initieel onderwijs aandacht aan moet besteden. Maar laten we dan niet de indruk geven dat het probleem zo is opgelost. Het lijkt me veel belangrijker om navorming en bijscholing aan te bieden voor die leer-

Sannen

krachten die lesgeven in deze moeilijke klassen. Die bijscholing lijkt me belangrijk, omdat ze gebaseerd kan zijn op enige ervaring en extra bijstellingen.

Ik wil er dus voor pleiten dat de minister, via het budget dat hij ter beschikking heeft voor navorming en bijscholing, zorgt voor een voldoende aanbod voor die leerkrachten.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer de voorzitter, ik sluit me graag aan bij de interpellatie van mevrouw Vanderpoorten. Zelf heb ik immers op 15 oktober 1997, dus meer dan een jaar geleden, een interpellatieverzoek ingediend over geweld op school. Op verzoek van de commissievoorzitter heb ik dit verzoek ingetrokken, naar aanleiding van de hoorzitting.

Mijnheer de minister, geachte leden, meer dan een jaar later moeten we helaas vaststellen dat het met het geweld op school van kwaad naar erger gaat. Aan struisvogelpolitiek doen helpt niet. Intimidatie, diefstal, opsluiting, brandstichting, fysiek geweld, seksuele aanranding : niets blijft leerkrachten, zeer vaak vrouwelijke leerkrachten, bespaard. Dat directies de klachten van leerkrachten vaak niet ernstig nemen, dat magistraten jonge criminelen rustig weer naar huis laten keren is onaanvaardbaar. Welke leerkracht is immers nog bereid zijn of haar gezondheid te wagen voor een ideaal wanneer men op crisismomenten in de steek wordt gelaten door de rest van de samenleving ?

Toen een 26-jarige lerares in Anderlecht een jaar geleden door een vijftal migranten seksueel werd aangerand, werden deze nieuwe Belgen beloond met een week extra vakantie. Men stuurt hen liever een week de straat op dan hen een straf op te leggen die hen zelf en hun vrienden eens goed zou doen nadenken. Dergelijke jonge criminelen moeten stevig worden aangepakt en een straf krijgen, zodat ze het voelen. Of men dat nu ontkent of niet, meestal zijn deze jonge criminelen migranten. Zelfs pater Leman is er voorstander van die kereltjes eens goed aan het verstand te brengen dat hun gedrag ontoelaatbaar is. En uiteraard is er geen sprake van racisme tegen jonge blanke leerkrachten, want racisme is blijkbaar een eenrichtingsverkeer.

Mijn vragen hebben betrekking op de situatie van de leerkrachten. Eigenlijk kan ik hier de vragen herhalen die ik een jaar geleden heb gesteld. Beschikt u over recent cijfermateriaal over geweld-misdrijven op scholen ? Op welke wijze worden leerkrachten tijdens hun opleiding voorbereid op dergelijke toestanden ? Hoe worden leerkrachten-slachtoffers van misdrijven begeleid ? Werd reeds overwogen om leerkrachten die les geven in concentratiescholen financieel te vergoeden ?

De voorzitter : De heer Swinnen heeft het woord.

De heer René Swinnen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, we hebben hier twee tegengestelde opvattingen gehoord. Vooreerst wil ik mevrouw Vanderpoorten feliciteren voor haar interpellatie. Ik doe dat omdat ze dit onderwerp hier aankaart, want het gaat om een reëel probleem. Ik doe dat ook voor de wijze waarop ze dit probleem wil aanpakken. Ze wil het geweld preventief aanpakken. De heer Huybrechts daarentegen verdedigt een andere aanpak. Hij pleit ondubbelzinnig voor een repressief beleid tegenover jongeren. In zeer uitzonderlijke omstandigheden moet dat inderdaad gebeuren. Maar volgens mijn fractie en mezelf haalt dat niets uit. Als men niets doet aan de oorzaken die tot geweldplegingen leiden, hollen we alleen maar de feiten achterna. Dat mag niet de bedoeling zijn.

Het gaat om een immens probleem, waarvoor een oplossing niet enkel in een onderwijskader mag worden gezocht. Ik wil hier dan ook niet meer dan enkele losse bedenkingen formuleren. Ik wil beginnen met de gedachte dat de vertrouwdsheid met geweld – en de tolerantie die daaruit ontstaat – niet over het hoofd mag worden gezien. Iedere jongere wordt dagdagelijks met de meest onvoorstelbare vormen van geweld geconfronteerd. Die dagelijkse dosis wordt inherent aan zijn of haar jonge leven.

Ik heb het verslag gelezen. Dat verslag heeft nog altijd zijn actualiteitswaarde. Ik wil in dat verband ook verwijzen naar heel wat recent verschenen krantenartikelen. Daarbij is me opgevallen dat de meeste vormen van geweld zich buiten de schoolmuren voordoen. Verder stelt men vast dat er nauwelijks sprake is van een toename van geweld binnen de schoolmuren. Dat is ook tijdens die studiedag in Gent gezegd door een verantwoordelijke van de Antwerpse jeugdzorg. Dat heeft me toch verrast.

Andere sprekers hebben hier terecht gezegd dat het erg belangrijk is dat leerkrachten leren om

Swinnen

geweld in al zijn vormen te onderscheiden. Tijdens de discussie over kansarmoede hebben verschillende eminente sprekers gezegd dat men het wel over kansarmoede heeft, maar dat leerkrachten kansarmoede gedrag in de school vaak niet onderkennen. Bepaalde vormen van geweld worden niet altijd onderkend, wellicht ten gevolge van een gebrekkige opleiding van de leerkrachten zelf.

In een krantenartikel staat dat de ideale leerkracht zijn leerling respecteert. Dat lijkt me belangrijk. Het interscolair leerlingenparlement van Aarschot heeft een profiel van de ideale leerkracht geschetst. Het lijkt me fijn dat hier te kunnen vermelden. Voor dat leerlingenparlement is de ideale leerkracht de man of vrouw die de leerlingen kent, hen respecteert, hen begrijpt, flexibel is, gevoel voor humor heeft, en vlot in de omgang is. Dat is een karrenvracht aan hoogstaande kwaliteiten van de ideale leerkracht.

De voorzitter : Dat is overigens ook reeds tijdens de hoorzitting gezegd. Het is goed dat dit nu blijkbaar wordt bevestigd door de leerlingen zelf.

De heer René Swinnen : Er is echter een aspect dat in dit profiel van de ideale leerkracht ontbreekt. Die leerkracht moet zelf over voldoende maatschappelijke stabiliteit beschikken. Er zijn 101 factoren die deze stabiliteit in het gedrang kunnen brengen. Als men financiële, gezins- of andere problemen heeft, dan heeft men het moeilijk om in probleemsituaties een voortrekkersrol te spelen. Die rustige, stabiele leerkracht zonder persoonlijke problemen, die zich volledig aan zijn klas kan wijden, komt misschien minder voor dan we wel denken. Als we het geweld op school willen terugdringen, is dat in de eerste plaats een kwestie van organisatie, vooral uitgaande van de leerkracht en op basis van een wederzijds respect tussen leraar en leerling.

Ik grijp steeds terug naar hetzelfde voorbeeld, dat me vele jaren geleden zo sterk heeft getroffen. Ik heb het over de film *Blackboard Jungle*. Wie deze film bekijkt, zal beseffen dat de feiten van toen nog maar zoethoudertjes zijn in vergelijking met wat zich nu in onze maatschappij afspeelt. Het is wel richtinggevend en bijzonder interessant vanuit het tijdsperspectief. Zaken die in die film delicten worden genoemd, daar gaan wij nu tolerant, ja haast met de glimlach over.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer Swinnen, als de noodzaak blijkt, is een repressieve aanpak nodig en heeft het geen zin de kop in het zand te steken.

Sta mij toe het volgende te citeren : ‘Elke jongere die op school voor problemen zorgt, moet meteen worden aangepakt en moet een flinke straf krijgen. Een bolwassing of een week van school kan werkelijk niet door de beugel. Een dergelijke straf wordt als een beloning beschouwd, als een aanmoediging om met dat wangedrag door te gaan. Een week van school betekent een week op straat rondhangen. Heerlijk ! Ze worden door hun makkers beschouwd als helden die het toch maar hebben gedurfd.’

Mijnheer Swinnen, dit citaat kwam niet uit een document van het Vlaams Blok, maar uit een tekst van pater Leman.

De heer René Swinnen : De heer Huybrechts gaat er dus van uit dat de jongere die van school wordt gestuurd en op straat rondhangt, de beste aller werelden is. Ik raad hem aan eens een ander werkje te lezen, namelijk *Ratje van Anne De Vries*.

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, mijns inziens heeft jong geweld ook vaak te maken met een gevoel van nutteloosheid en overbodigheid, met een gebrek aan toekomstperspectieven en -kansen. Op die manier komt agressie naar boven en wil men zich verweren ten aanzien van een samenleving waarin men zijn richting niet vindt.

Ik kom in dat verband terug op enkele punten die ik ook tijdens het begrotingsdebat heb aangehaald. Zo heeft het beleid nog veel te weinig gemobiliseerd rond de pedagogische doelstelling van het decreet op het secundair onderwijs. Aan het Vlaams Blok wens ik te zeggen dat we die nieuwe Belgen of Vlamingen nodig zullen hebben. Daar kunnen we, gezien de vergrijzing en de groeiende knelpuntberoepen, niet om heen. Zo pleiten de bedrijfsleiders nu reeds voor een nieuwe immigratie. Dit is mijns inziens ethisch onverantwoord zolang we niet alle potentiële talenten volledig tot ontplooiing hebben laten komen. Om de toekomst van onze samenleving veilig te stellen, zijn we verplicht die generatie van migrantenkinderen volledig aan te spreken en te zoeken naar wegen om hen met de nodige diploma's onder de arm op de arbeidsmarkt te laten komen.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijn vraag van daarstraks over het schoolmaatschappelijk werk was voor een deel ingegeven door mijn bekommernis om het onderwerp dat mevrouw Vanderpoorten heeft aangehaald. Ten eerste mogen we bij geweld niet alleen aan fysiek geweld denken. Ook het psychisch geweld op school is niet te onderschatten.

Wat de heer Swinnen heeft aangebracht over wederzijds respect tussen alle onderwijsparticipanten, is ook heel belangrijk. Dat zou de basis moeten vormen.

Ik heb er geen probleem mee dat de heer Huybrechts pater Leman citeert met betrekking tot het optreden tegen wie over de schreef gaat. Integendeel, ik hoop dat hij pater Leman ook in andere zaken zal citeren.

De voorzitter : Participatie op school past binnen de preventie van geweld op school, en we hebben voor de onmiddellijke toekomst een aantal initiatieven.

Ik voel me gerustgesteld. Ik was ongeveer anderhalve maand geleden uitgenodigd om een inleiding te geven op een colloquium van de Raad van Europa over geweld op school. Nu ik alle uiteenzettingen heb gehoord, denk ik dat ik de perfecte spreekbuis ben geweest van de bedenkingen die hier werden geformuleerd en die eigenlijk al in onze hoorzitting aan bod zijn gekomen. Ik heb geprobeerd om dat in die inleiding te verwoorden. Hier werd nog eens bevestigd wat daar allemaal naar voren is gekomen.

Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Ik dank alle commissieleden voor de ernst waarmee het debat omtrent deze problematiek wordt gevoerd. Ik heb me naar aanleiding van de vele vragen zelf twee vragen gesteld. Een zeer persoonlijke vraag is : zou ik nog wel vrije tribunes schrijven ? Ik denk dat mevrouw De Schamphelaere daar ook al over heeft nagedacht.

De voorzitter : Ik weet niet of ze daarover in dezelfde termen denkt.

Minister Eddy Baldewijns : Een tweede zeer algemene vraag is of het nu echt zo is dat we in het parlementair debat, en ook in het algemeen debat inzake onderwijs, een accentverschuiving aan het doorvoeren zijn. Ik dacht dit bij mijn aantreden als

minister. We gaan van enerzijds de regelgeving, het juridische kader, de structurele en financiële discussie naar anderzijds een echte inhoudelijke discussie rondom onderwijs.

Bij zo een inhoudelijke discussie is het vanzelfsprekend ook nodig dat we hier en daar in het kader van een bepaalde problematiek ook eens een steuntje in de rug geven. Ik dacht hieraan naar aanleiding van de vragen van mevrouw De Schamphelaere. Mijn initiatief om dit jaar de prijs van de Vlaamse Gemeenschap voor onderwijs toe te kennen aan het beroeps- en secundair onderwijs past in deze optiek, niet alleen omwille van de structuur maar vooral omwille van de inzet ten aanzien van dergelijke thema's. Het is misschien nog allemaal te schraal, maar we moeten allemaal samen alles doen wat we kunnen.

Ik dank mevrouw Vanderpoorten, maar ook de heren Sannen, Swinnen, Van Dijck en mevrouw De Schamphelaere omdat men deze thematiek hier op een genuanceerde manier naar voren heeft gebracht, en niet met enkele grote lijnen. We zitten hier niet in een debat met zwart-witte discussies, maar met een streven en zoeken hoe we het allemaal kunnen verbeteren. Ik wil aan de heer Huybrechts zeggen dat we geen struisvogelpolitiek willen voeren. Ik hoop dat dit na mijn antwoord voor hem duidelijk is. Er is al veel gedaan en er wordt nog veel gedaan.

Mijnheer Huybrechts, u hebt twee aparte vragen gesteld. Ik kan u helaas geen cijfers geven over misdrijven en geweldplegingen op school. Ik moet de politiestatistieken niet bijhouden. Bovendien kan men dit alles niet nauwkeurig definiëren. Wat valt er wel en niet onder ? Ik heb ook niet de behoefte om zo hoog mogelijke cijfers te citeren. Overigens bepaalt de definitie voor een deel de hoogte van de cijfers.

U houdt een pleidooi voor de verloning van de mensen in concentratiescholen. Dit is een lovenswaardig pleidooi, dat men ook voor andere onderwijsvelden kan houden. Er gebeurt echter al veel voor concentratiescholen via de zorgverbreding en het onderwijsvoorrrangsbeleid.

Ik heb voorafgaandelijk nog een heel algemene bedenking, die ook tot uiting kwam bij de intervenanten. Laten we het debat niet verengen tot geweld op school, en alleen daar. Het is een algemeen maatschappelijke discussie die men breed moet benaderen. Quasi alle interpellanten deden dit ook.

Baldewijns

Mevrouw Vanderpoorten, er is rond geweld op school heel wat studiewerk verricht. U hebt dat zelf al aangegeven en ik heb dit ook heb gedaan in een artikel in De Standaard van 14 december 1998. Er is ook heel wat praktijkwerk gebeurd. Alles wat tot nu toe is gebeurd, moet kunnen worden meegenomen in de werking terzake. Het is niet mijn bedoeling een aantal losse maatregelen te nemen, maar een doordacht en geïntegreerd plan uit te tekenen. Het departement Onderwijs werkt op dit moment samen met mijn kabinet aan een dergelijk actieplan, uitgaande van de reeds voorhanden zijnde inzichten en ervaringen en de nu reeds lopende initiatieven.

Mijnheer de voorzitter, ik wil aan de hand van de kernvragen van mevrouw Vanderpoorten alle vraagstellingen bundelen. Ik begin met het element dat in dit debat het meest opvalt : het belang van de definitie van geweld. De definitie van geweld en geweld op school wordt altijd anders ingekleurd. Ik denk dat het wel eens goed is om over deze definitie te spreken. De heer Sannen heeft daar ook zeer sterk de nadruk op gelegd. Het actieplan vertrekt vanuit de ambitie om het begrip geweld te herdefiniëren, weg van verenging en dramatisering in termen van alleen maar fysiek geweld. Het is de bedoeling om aan te sluiten op de reeds lopende projecten, zowel wat onderzoek als wat acties betreft.

De definitie van geweld, die het uitgangspunt vormt van het actieplan, bouwt verder op de definitie die professor Lode Walgrave van de KU Leuven hanteert in het onderzoek naar geweld, onveiligheid en onveiligheidsgevoelens op school. Dat onderzoek werd uitgevoerd in mijn opdracht. Binnen het brede kader van pro- en antisociaal gedrag maakt hij, vooral met het oog op een latere uitbouw van preventiestrategieën, een opdeling naar onderscheiden vormen van antisociaal gedrag.

Ten eerste is er fysiek geweld tegen of bedreiging van personen. Ten tweede zijn er andere vormen van delinquent gedrag, onder andere diefstal, druggebruik en vandalisme. Ten derde zijn er de statusdelicten, onder andere spijbelen en café- en dansbezoeken. Ten vierde is er het schoolgebonden normovertredend gedrag, onder andere opzettelijk de les storen, te laat komen of de klas verlaten tijdens de les. Met andere woorden, het gaat hier om het niet-naleven van het schoolreglement.

Aan zijn definitie wil ik toevoegen dat alle varianten van antisociaal gedrag van alle betrokken actoren,

niet alleen de leerlingen, maar ook de problematiek, die we catalogiseren onder de noemer van institutioneel geweld, aan bod zullen komen in het actieplan. Hierbij denk ik aan het zogenaamde watervalsysteem, de uitstoot van jongeren, en de discriminatie en vooroordelen van leerlingen die zichtbaar worden in de schoolorganisatie en schoolcultuur. Mijn definitie ligt bovendien volledig in de lijn van de definitie die de expertengroep van de Europese Commissie hanteert.

De resultaten van het onderzoek van professor Walgrave worden verwacht tegen eind 2000. Het onderzoek wordt van nabij gevolgd. Indien nodig zal het actieplan in de loop of na afloop van het onderzoek worden bijgesteld aan de hand van de verzamelde onderzoeksgegevens. Het actieplan zal niet alleen verder bouwen op dit onderzoek, maar zal ook rekening houden met het lopend beleid. Het zal ook de bestaande projecten integreren. Hierbij denk ik dan vooral aan een reeks projecten die een rechtstreekse impact hebben. Zo is er de versterking van bepaald ontwikkelingswerk, zoals bijvoorbeeld de samenwerking met de welzijnspartners, aansluitend op de lopende werking van het project leerplichtcontrole.

Voorts is er de inkadering van het thema in de prioritaire nascholings thema's. Mevrouw Vanderpoorten had het daar al over. In uitvoering van het decreet betreffende de lerarenopleiding en de nascholing, kan ik als Vlaams minister van Onderwijs jaarlijks prioritaire nascholingsprogramma's formuleren voor dat gedeelte van de nascholing dat vanuit het departement Onderwijs wordt gefinancierd. Ook hier wordt de mogelijkheid geboden in te spelen op maatschappelijk actuele thema's en problematieken. Aldus kan marktcorrigerend worden opgetreden indien zou blijken dat het thema geweld niet aan bod komt in het vraaggestuurde nascholingsaanbod.

In de thema's die worden geformuleerd voor 1999-2000 kan het volgende een aanknopingspunt bieden om preventief te werken rond antisociaal gedrag : het schoolleiderschap voor het basisonderwijs, de interne zorg voor kwaliteit voor het basisonderwijs, de eindtermen met sociale vaardigheden in het basisonderwijs en burgerzin in het secundair onderwijs, de zorgverbreiding en het omgaan met verschillen voor het basis- en het secundair onderwijs, en de leerlingenparticipatie in het secundair onderwijs. Dit zijn dus vijf voorbeelden van nascholingsprioriteiten waar dit thema aan bod kan komen.

Baldewijns

Een derde element is een aansluiting op de werking inzake leerlingenparticipatie en leerlingenraad, en het in dat kader beoogde modelbeleidsplan. In dit dossier is er recent opnieuw beweging gekomen door het debat in het Vlaams Parlement. Via dit initiatief zal ook worden gezorgd voor de institutionalisering en de subsidiëring van de scholierenkoepel die de nodige ondersteuning moet krijgen.

In de context van dit werk rond leerlingenparticipatie zou ook kunnen worden gezocht naar een hertekening van de rechtspositieregeling van de leerlingen. Een onderdeel daarvan is de orde- en tuchtregeling, die meerdere jongeren via haar actuele toepassing in een negatieve spiraal van uitstoting terecht doet komen.

Ook de Koning Boudewijnstichting werd aangesproken om een steunpunt voor te bereiden dat projecten rond leerlingenparticipatie met en voor scholen ondersteunt. De overheid zal erop toezien dat preventieve werking rond antisociaal gedrag in deze projecten wordt opgenomen.

Een vierde belangrijk project sluit aan bij de discriminatieproblematiek in het onderwijs. Hierbij verwijs ik naar het non-discriminatiebeleid met als pijlers het toelatingsbeleid en de non-discriminatiecodes in elke school. Hierover loopt momenteel een evaluatieonderzoek waarvan de resultaten tegen eind 1999 worden verwacht. De hierin opgenomen adviezen zullen zeker worden opgenomen in de strijd tegen institutioneel geweld.

Ten vijfde is er de aansluiting met het debat rond de eindtermen, waarin het aanleren van sociale basisvaardigheden van cruciaal belang is. In dit kader is het belangrijk de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen te vermelden die moeten worden nagestreefd in de eerste graad van het secundair onderwijs. Hierbij moeten vaardigheden en attitudes onder de aandacht worden gebracht die thuishoren bij de sociale vaardigheden. De leerlingen kunnen respect en waardering opbrengen voor anderen, ongelijk of onmacht toegeven, in het communicatief handelen of omgaan met elkaar verduidelijken waarom ze voor een bepaald gedrag hebben gekozen. Dit zijn zeer belangrijke doelstellingen.

Alhoewel de overheid de eigenheid van elk pedagogisch project respecteert, blijft ze de eindtermen en ontwikkelingsdoelen, geïntegreerd in leer-, school- en handelingsplannen, naar voren schuiven

als instrument bij uitstek om leerlingen daadwerkelijk te begeleiden in hun waardevorming en in het bijbrengen van sociale vaardigheden. De centra voor leerlingenbegeleiding, die instaan voor systeembegeleiding en op het terrein van begeleidingszorg en preventie met de school samenwerken, moeten worden gemobiliseerd. Deze lijst is zeer zeker niet limitatief en ver van volledig, maar maakt deel uit van het actieplan dat momenteel nog verder wordt uitgewerkt door het departement Onderwijs. In deze fase kan het enkel worden beschouwd als richtinggevend. Ik wil hier duidelijk stellen dat het actieplan het geweldprobleem niet als een ad-hocprobleem behandelt, maar in een algemeen theoretisch en maatschappelijk kader plaatst, waarbij we ons laten leiden door het Europese denkkader en we de preventieve invalshoek benadrukken.

Gelet op de gehanteerde definitie van geweld zullen actoren van zowel binnen als buiten het onderwijs worden betrokken bij het actieplan. Binnen het onderwijs denk ik in de eerste plaats aan de leerlingen. Via de verdere uitbouw van de leerlingenparticipatie, waar ik zeer positief tegenover sta, kunnen ze optreden als actor. Ik ben ervan overtuigd dat de betrokkenheid van de leerlingen bij diverse aspecten van het schoolgebeuren kan worden verhoogd en hun verantwoordelijkheidsgevoel kan worden aangescherpt. De leerkrachten kunnen worden betrokken via de nascholing, en de leerkrachten in spe via de lerarenopleiding, waar ik later nog uitgebreider op zal ingaan. Een school is dan weer een organisatie waarin een coherente samenwerking en teamwerking noodzakelijk is op basis van een duidelijk schoolwerkplan met een duidelijk pedagogisch project. Dat project moet bekend raken bij alle betrokken actoren via een degelijk schoolreglement, dat totstandkomt met de nodige inspraak van diezelfde actoren. Dat is de manier om daar de betrokkenheid te verhogen. Voor de ouders, de directie en schoolbesturen kan dit aan de hand van de nieuwe centra voor leerlingenbegeleiding, die op het terrein van begeleidingszorg en preventie met de school samenwerken.

Als actoren buiten het onderwijs waarmee samenwerking op touw kan worden gezet, vernoem ik het algemeen welzijnswerk en de bijzondere jeugdzorg: het comité zowel als de instellingen. Ze begeleiden jongeren en hebben in vele gevallen nauwe contacten met de gezinnen. Op dat vlak is reeds samenwerking opgestart vanuit het project Leerplichtcontrole van het onderwijsdepartement, waarop kan worden voortgebouwd. Ook de lokale besturen kunnen een partner zijn. Het is vooral

Baldewijns

belangrijk dat op lokaal vlak deze netwerkvorming, met welzijn, jeugdwerking enzovoort kan worden gerealiseerd.

Een initiatief te velde, namelijk de recente publicatie 'Uit de Schoolse Boot' van een werkgroep in Leuven, heeft op een mechanisme van uitstoting gewezen, waarop we beleidsmatig moeten ingaan. Ook de relatie tussen de onderwijswereld en politiek en justitie moet worden uitgeklaard, waarvoor zowel op lokaal, als federaal niveau overleg nodig is.

Wat u met probleemscholen bedoelt, is mij niet meteen duidelijk. In ieder geval zal het actieplan zich niet kunnen beperken tot de zogenaamd moeilijke scholen. Ik bedoel daarmee de scholen die vaak jongeren moeten opvangen die in bepaalde onderwijsvormen of scholen werden uitgestoten. De problemen van de uitstoot van jongeren en het zogenaamde watervalstelsel, vormen van institutioneel geweld als dusdanig, moeten in het actieplan aan bod komen. Er mag immers niet worden vergeten dat ook de zogenaamd gemakkelijke scholen en het algemeen secundair onderwijs te kampen krijgen met diverse vormen van antisociaal gedrag. Alle scholen moeten de nodige aandacht besteden aan zorgverbreding en aan de vlottende doorstroming van alle leerlingen en zo elke leerling optimale kansen bieden tot benutting van zijn capaciteiten.

De lerarenopleiding is uiteraard een belangrijk actieterrain. Het Vlaams Parlement heeft onlangs het decreet goedgekeurd over de beroepsprofielen van de leraren. Dit omschrijft de kennis, vaardigheden en attitudes waarover een leraar bij zijn beroepsuitoefening moet beschikken. Deze sluiten aan bij de basiscompetenties die iedere afgestudeerde moet hebben verworven om op een volwaardige manier als beginnend leraar te kunnen functioneren. Het decreet over de lerarenopleiding en nascholing stipuleert dat de lerarenopleiders het opleidingsprogramma van hun verschillende lerarenopleidingen moeten bepalen op basis van de basiscompetenties.

Voor de vaardigheden die zijn omschreven in de functionele gehelen 2 en 4 – de leraar als opvoeder en de leraar als organisator – zijn in dit kader relevant voor de preventie van antisociaal gedrag. De eerste en wellicht meest relevante vaardigheid voor de leraar als opvoeder is: 'het in overleg creëren van een positief leefklimaat voor de lerenden in klasverband en op school'. Omgaan met gevoe-

lens van lerenden en de eigen omgang met de lerende kritisch bevragen zijn elementen in de opleiding.

Als tweede vaardigheid in ditzelfde functioneel geheel wordt de bevordering van de emancipatie van de lerenden vermeld, waarvoor kennis nodig is over diverse leef- en jongerenculturen en cultuurverschillen tussen verschillende sociale groepen, maar ook kennis van het ontstaan van beeldvorming en vooroordelen en van het omgaan daarmee.

Van de leerkracht wordt in dit kader geëist dat hij door attitudevorming lerenden voorbereidt op individuele ontplooiing en maatschappelijke participatie, aansluitend op de van toepassing zijnde eindtermen en/of ontwikkelingsdoelen, het pedagogisch schoolproject en een aantal conventies voor sociale omgang. Niet te vergeten, is er verder de vaardigheid om adequaat om te gaan met lerenden in sociaal-emotionele probleemsituaties en met gedragsmoeilijkheden.

Van de leraar als organisator wordt gevraagd dat hij een gestructureerd werkklimaat bevordert door het aanwenden van technieken, vaardigheden en begeleidingsvormen die te maken hebben met orde houden, klasmanagement en het inspelen op leerbelemmerende versus leerbevorderende factoren. De lerarenopleiding vormt dan ook de plaats bij uitstek om te leren omgaan met situaties die gedragsproblemen en geweld kunnen uitlokken en om te leren op welke wijze potentieel aanwezige conflicten kunnen worden voorkomen.

Mijnheer de voorzitter, ik heb hiermee de krachtlijnen aangegeven van het actieplan waarrond het departement nog aan het werk is. We verschuilen ons daar niet achter. Er zijn al heel wat projecten lopende die positieve resultaten hebben op het vlak van bestrijding van geweld.

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord. Als ik het goed heb begrepen, heeft professor Walgrave een opdracht gekregen die einde 2000 moet zijn afgerond. Op basis daarvan wordt het actieplan dan concreet gemaakt. Ondertussen worden wel deelaspecten uitgewerkt.

Minister Eddy Baldewijns : Het actieplan wordt nu voorbereid. Ik hoop dat we naar aanleiding van de studie bijstellingen zullen kunnen uitvoeren. Er is

Baldewijns

ook in een tussentijdse rapportering voorzien, wat bijstellingen mogelijk maakt.

De voorzitter : Mevrouw De Schamphelaere heeft het woord.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Mijnheer de minister, het schoolwerkplan vind ik een erg interessant idee. Ik heb dat ook al benadrukt bij de bespreking over het secundair onderwijs. Het is toen niet ingevoegd.

Er zijn heel wat voordelen aan verbonden. Het kan een instrument van reflectie voor de leerkrachten en directie zijn. Op die manier kan het tot een instrument van motivering uitgroeien. Het is ook een belangrijk instrument van herkenbaarheid. Wanneer leerlingen en ouders zich op de school komen aanmelden, moeten ze richtlijnen krijgen over welke gedragspatronen door de school worden verwacht. Ik zie er dus alleen maar voordelen in.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik wil u danken voor uw antwoord. Ik wil ook de collega's danken voor de manier waarop ze meedenken over dit probleem en helpen om er een antwoord op te bieden.

Ik kwam echter voor de heer Huybrechts aan de beurt en heb moeten vaststellen hoe hij op geen enkele manier een antwoord probeert te geven op een probleem waarvan zijn partij nochtans vaak de megafoon wil zijn. Ze bazuinen de feiten verder uit en versterken de onverdraagzaamheid en het gevoel van onveiligheid. Daarmee vergroten ze ook de basis voor het geweld in onze samenleving.

Ik ben benieuwd naar concrete voorstellen over hoe zij het probleem wil aanpakken. Ik merk bij de heer Huybrechts geen enkele aanzet daartoe.

De voorzitter : Minister Baldewijns heeft het woord.

Minister Eddy Baldewijns : Mijnheer de voorzitter, ik wil mevrouw de Schamphelaere nog danken voor de bijkomende suggestie om eventueel het schoolwerkplan een rijkere invulling te geven met betrekking tot deze problematiek.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 17.26 uur.*
